

Literatura
dla dzieci i młodzieży
(1945—1989)

Tom 3

NR 144

Literatura dla dzieci i młodzieży (1945—1989)

Tom 3

pod redakcją

KRYSZYNY HESKIEJ-KWAŚNIEWICZ i KATARZYNY TAŁUĆ

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii:
Nauka o Książce i Bibliotece —
Book and Library Science —
Buch- und Bibliothekswissenschaft
TERESA WILKOŃ

Recenzenci
HANNA BATOROWSKA
BOŻENA OLSZEWSKA

Na okładce i stronach działowych — Lord Frederick Leighton: *Study, At a Reading Desk*
<http://www.museumsyndicate.com/item.php?item=11974>

Spis treści

Wstęp

KRYSTYNA HESKA-KWAŚNIEWICZ, KATARZYNA TALUĆ 7

Młody odbiorca w literackim świecie

Pisarze dla dzieci i młodzieży na emigracji

KRYSTYNA HESKA-KWAŚNIEWICZ, SYLWIA GAJOWNIK 17

Próby przywrócenia pisarzy dwudziestolecia przez prywatnych wydawców w drugiej połowie lat 40.

MARTA NADOLNA 30

Przerwana tradycja — piśmiennictwo religijne dla dzieci i młodzieży w latach 1945—1979

HENRYKA ANDRZEJCZAK 38

O prozie realizmu socjalistycznego dla młodego odbiorcy

KATARZYNA BERETA 70

Plan 6-letni w poezji dla dzieci jako projekt nowej mitologii (na podstawie tekstów publikowanych na łamach „Płomyczka”)

MAŁGORZATA WÓJCIK-DUDEK 94

Powieść dla dziewcząt w latach 1945—1968. Co powinny czytać dziewczęta?

BARBARA PYTLOS 106

Między egzotycznymi lądami a szkolnymi perypetiami. Co nam zostało z „powieści przygodowej” lat 1945—1970?	
KAROLINA JĘDRYCH	133
Przekłady z literatur obcych w latach 1945—1989	
BOGUMIŁA STANIÓW	149
Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945—1956 w świetle krytyki	
MARIA OSTASZ	166
Laureaci nagród państwowych za twórczość literacką dla dzieci i młodzieży w PRL-u	
MARLENA GĘBORSKA	190

Młody odbiorca w świecie kultury

Czasopisma dziecięco-młodzieżowe w latach 1945—1989	
BERNADETA NIESPOREK-SZAMBURSKA, MICHAŁ ROGOŻ	219
Pomiędzy łacińską zagadką a kartonowym modelem samolotu. Czasopisma popularnonaukowe i popularnotechniczne dla dzieci i młodzieży w PRL-u	
KATARZYNA KRUPKA-JEDYNAK, ANNA KAMIŃSKA	253
Polskie teatry lalkowe dla młodego odbiorcy w latach 1945—1989	
BEATA LANGER, SYLWIA GAJOWNIK	278

W bibliotekach i wśród książek

Czytelnictwo dzieci i młodzieży. Zarys	
IRENA SOCHA	301
Rozwój bibliotek szkolnych w Polsce w latach 1945—1980	
HANNA LANGER	328
Wydawcy literatury dla dzieci i młodzieży (1945—1989)	
MICHAŁ ROGOŻ	352
Indeks osobowy	385

Wstęp

KRYSTYNA HESKA-KWAŚNIEWICZ, KATARZYNA TAŁUĆ

Literatura Polski Ludowej, która powstawała w latach 1945—1989 oddaliła się prawie w całości od współczesnych czytelników o tysiące lat świetlnych. Większość napisanych wtedy książek wydaje się już dzisiaj papierowa, martwa i czytelniczo nieatrakcyjna. Zapewne wpływ na taką sytuację ma przyspieszenie cywilizacyjne, które dokonało się po transformacji ustrojowej, jak i też zupełna zmiana realiów nie tylko społecznych, ale i politycznych, kompletnie dzisiaj niezrozumiałych dla młodych odbiorców. Najistotniejsze jednak wydaje się pojawienie nowych mediów.

Gdy wziąć do ręki dwutomowe dzieło Stanisława Fryciego *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945—1970* (Warszawa 1978, tom II — 1989), to nawet dzieląc pogląd autora¹, iż literatura dla dzieci i młodzieży zawsze była zagrożona uproszczeniami w ocenach, i tak widać obszary, które ze względów politycznych nie mogły stać się przedmiotem refleksji badawczej. Literatura dla dzieci i młodzieży w stopniu o wiele silniejszym niż twórczość dla dorosłych odbiorców ograniczana była tzw. polityką wydawniczą rozumianą dosłownie i podlegała indoktrynacji². W tekście literackim dla niedorosłego odbiorcy trudniej było mówić językiem ezopowym, posługiwać się aluzją, a łatwiej ideologizować.

Oczywiste są więc powody braku informacji o rozwoju literatury dla młodego czytelnika na emigracji, brak też jakiegokolwiek wzmianki o tych twórcach, którzy zginęli w okresie wojny i okupacji, nie sprawdzono nawet ich nazwisk na listach strat kultury narodowej³ i to już nie jest zrozumiałe.

¹ S. Frycie: *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945—1970. Zarys monograficzny. Materiały*. T. 1. Proza. Warszawa 1978, s. 7—12.

² Pisze o tym obszernie S.A. Kondek w *Papierowej rewolucji*. Warszawa 1999.

³ B. Olszewicz: *Lista strat kultury polskiej. I IX 1939—I III 1945*. Warszawa 1945; M. Rutkowska, E. Serwański: *Straty wśród pisarzy polskich (literatów, publicystów, dziennikarzy i redaktorów)*. Warszawa 1980.

W okresie wojny i okupacji hitlerowskiej zginęło wielu wybitnych pisarzy, których nazwiska wyznaczały kierunki rozwoju literatury zarówno tej dla dzieci, jak i dla młodzieży. Ich nieobecność w pisarstwie powojennym stworzyła lukę nie do wypełnienia, a czasem nawet na długie lata zahamowała rozwój ważnych kierunków tej twórczości.

Gdyby w największym skrócie przedstawić ten problem, np. w ujęciu chronologicznym, to powstanie przejmująca „lista nieobecności”. Józef Czechowicz, autor doskonałych kołysanek, zginął w Lublinie w czasie bombardowania już 9 września 1939 roku. Mariusz Zaruski, autor niezapomnianej książki *Z harcerzami na Zawiszy Czarnym*, zmarł w więzieniu w Chersoniu w 1941 roku. Rok 1942 przyniósł śmierć Janusza Korczaka w Treblince (?) i Haliny Górskiej — rozstrzelanej przez Niemców na Piaskach Łyczakowskich. Wielkość tych strat nie wymaga komentarza, a luki po Korczaku i Górskiej już nigdy nikt w naszej literaturze nie wypełnił. Juliusz Kaden-Bandrowski, twórca pięknych książek wspomnieniowych *Wakacje moich dzieci*, *Miasto mojej matki*, *Nad brzegiem wielkiej rzeki*, zginął w czasie Powstania Warszawskiego, a Ferdynand Ossendowski, autor znakomych powieści podróźniczo-przygodowych, zmarł na przedprożu niepodległości, 3 stycznia 1945 roku. Gdyby nie zmarł, to zapewne za książkę *Lenin* trafiłby do więzienia, z którego by już nie wyszedł, wszak w PRL-u wszystkie jego książki zostały skazane na banicję⁴, gorzko to brzmi, ale śmierć była w pewnym sensie ratunkiem. Wymieniono tylko kilka najwybitniejszych nazwisk, które jednak dają pewne wyobrażenie o luce już nie do wypełnienia. Na zawsze przerwane zostały pewne ważne nurty tak znakomicie rozwijającej się w dwudziestoleciu literatury dla dzieci i młodzieży.

Gdyby do tego dodać informację, że niektórzy pisarze po wojnie zamilkli, nie znajdując uznania w oczach komunistycznej władzy, a byli wśród nich tak wybitni twórcy, jak Kornel Makuszyński, Stefania Baczyńska, Helena Zakrzewska czy Ewa Grodecka, to „lista nieobecności” jeszcze bardziej się powiększy.

Osobnym zagadnieniem, które pojawi się w skrypcie, będzie emigracyjny los pisarzy dla młodych odbiorców, wśród nich oczywiście nie zabraknie Stefana Themersona, autora książki *Pan Tom buduje dom* i wielu innych znakomych tekstów.

To wszystko, co się wydarzyło w latach 1939—1945, a następnie w epoce PRL-u, spowodowało, że w obrębie pisarstwa dla małego i młodego odbiorcy nie możemy pisać o żadnej ewolucji czy kontynuacji. Spowodowane to zostało nie tylko biologicznym wyniszczeniem całego narodu przez okupację, ale także zmianą warunków ustrojowych i nowym „ładem politycznym” w Europie po 1945 roku, które zamknęły możliwości dla twórców i tematów, wcześniej wyraziście sygnalizujących swoją obecność. Konstatacja ta dotyczy zwłaszcza

⁴ Por. W.S. Michałowski: *Banicja za Lenina*. W: F.A. Ossendowski: *Lenin*. Warszawa 1990, s. V—VIII.

znakomicie przypomnianej przez Annę Marię Krajewską⁵, tzw. literatury chwili dziejowej, która nie tylko nie mogła mieć żadnych kontynuacji, ale została zupełnie wyparta ze społecznej i czytelniczej świadomości.

*
* *
*

Lata 1945—1989 można podzielić na bardzo wyraziste podokresy, wyznaczone nie dynamiką prądów literackich, ale sytuacją Polski, która znalazła się w bloku państw wschodnich, pod wpływem systemu totalitarnego i absolutną kontrolą Związku Radzieckiego. Pierwsze lata po zakończeniu wojny przyniosły jeszcze szereg wznowień literatury przedwojennej, i to w każdym obszarze: religijnym, poetyckim, przygodowym, psychologicznym i przyrodniczym i in. Jeszcze funkcjonowało wiele wydawnictw prywatnych, także konfesyjnych, które kierowały się własnymi doświadczeniami i rozeznaniem rynku czytelniczego, istniały również prywatne biblioteki.

Okres ten trwał jednak krótko, a w miarę jak zaostrzały się działania cenzury, jak nasilała „czujność ideologiczna” i zbliżał czas stalinowski, kurczyły się i zaniżały wspomniane powyżej zjawiska.

Od roku 1949 księgozbiory szkolne i publiczne w Polsce zostały poddane ostrym purgacjom ideologicznym, będącym znakiem zbliżania się fazy wielkiej aktywności stalinizmu, która wyrażała się także walką z książką „złą, wrogią ustrojowi ludowemu, społecznie szkodliwą”⁶. Wprawdzie dopiero w roku 1950 dotarły do bibliotek instrukcje Ministerstwa Oświaty na temat książek ideologicznie niebezpiecznych⁷ — jednak, na podstawie odnalezionych w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Katowicach dokumentów, można z całą pewnością stwierdzić, iż na przykład w województwie śląskim „oczyszczanie” księgozbiorów zaczęło się rok wcześniej. A w bibliotekach szkolnych nawet w 1948 roku.

Zachował się protokół z konferencji kierowników powiatowych bibliotek publicznych odbytej w dniu 21 lutego 1950 roku, w którym czytamy:

Ob. Nacz. Musiał w referacie o czujności politycznej powiedział; że w walce, jaka w całym świecie dotyczy dwóch światopoglądów, należy zająć postawę czynną po jednej lub drugiej stronie. Nie można być neutralnym. **Po-**

⁵ Por. A.M. Krajewska: *Trzy legendy. Walka o niepodległość i granice w polskiej międzywojennej literaturze młodzieżowej*. Warszawa 2009.

⁶ Określenie Barbary Białkowskiej w artykule *Książki niechciane — książki „groźne” dla dzieci w Polsce Ludowej, czyli o czystkach w księgozbiorach bibliotecznych*. „Nowe Książki” 1991, nr 7, s. 60—61. Najobszerniej i najkompletniej omówił to zagadnienie cytowany już wcześniej S.A. Kondek.

⁷ Spisy sygnowane przez Centralny Zarząd Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki posiadają datę 1 X 1951 r., jednak B. Białkowska stwierdziła istnienie podobnego spisu z 1 marca 1950 roku. Por. B. Białkowska: *Książki niechciane...*; zob. też *[Cenzura w PRL] Wykaz książek podlegających niezwłocznemu wycofaniu 1 X 1951 r.* Posłowie [i oprac.] Z. Żmigradzki. Wrocław 2002.

stawa czynna bibliotekarza będzie się wyrażała w tym, że nie dopuści, aby w bibliotece znalazła się książka niebędąca na poziomie żądań stawianych przez czynniki miarodajne. Drugim momentem postawy czynnej bibliotekarza to sprawa odpowiedniego ustosunkowania się do czytelnika. Bibliotekarz winien czytelników znać, poznać ich stosunek do dzisiejszej rzeczywistości. Trzecim momentem czujności bibliotekarza to odpowiedni przez niego dobór kadr, dobór ludzi na stanowiska bibliotekarzy gminnych czy punktów. Decydującym momentem doboru jest sprawa polityczna a nie przepisy⁸.

Nieco dalej w tym samym piśmie użyto określenia, że „księga ubytków jest dowodem czujności bibliotekarza”⁹.

Te dokumenty, choć pochodzą z terenu dawnego województwa katowickiego, wyrażają tendencje, które wystąpiły w całej Polsce.

W pierwszej kolejności czystkami objęto biblioteki szkolne i działy młodzieżowe w bibliotekach samorządowych, zgodnie z hasłem głoszącym, że „dzieci to dorastający proletariats”¹⁰. Ciąg dalszy „czystek” trwał w latach 1950—1954, niewiele więc było szans na przetrwanie „zakazanych” tekstów, mimo iż niektórzy bardziej świadomi i odważni bibliotekarze próbowali pewne książki ocalić, rozdając je zaufanym czytelnikom lub usuwając w bezpieczne miejsca. Oficjalnie jednak zadaniem bibliotekarzy było niedopuszczanie czytelnika do nieodpowiedniej literatury. Protokół z narady kierowników bibliotek powiatowych i miejskich, odbytej w dniu 30 listopada 1950 roku w Katowicach zawiera następujący fragment: „[...] my, bibliotekarze, dziś już nie tylko stróże, ale i szafarze myśli zawartych w znakach graficznych, musimy pamiętać, że mamy w swym ręku również potężną broń, która podobnie jak iskra prochu zdolna jest wstrząsnąć w posadach ziemię, o ile będzie umiejętnie użytowana”¹¹.

W czasie przeprowadzanych czystek likwidowano zarówno wydania przedwojenne, jak i tużpowojenne z lat 1945—1948. W owych działaniach można dostrzec pewne prawidłowości: a więc istnienie zapisu na nazwiska określonych pisarzy (Ferdynand Goetel, Juliusz Kaden-Bandrowski, Zofia Kossak-Szczucka, Czesław Miłosz, F. Ossendowski, Melchior Wańkowicz) i tematy takie, jak: rusyfikacja, harcerstwo, legiony i Piłsudski, religia, oraz pewne typy literatury, np. przygodowa, romansowa, antybolszewicka, szlachecka itp.

⁸ Archiwum Państwowe w Katowicach. Akta KOS III-48, 201, 202 oraz Prez. WRN Katowic 407, 413.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Opis w przebiegu tej akcji oraz charakterystykę literatury dla młodego odbiorcy usuwanej z tego typu bibliotek zawarłam w artykule pt. *Przed czym chciano uchronić młodego czytelnika w PRL-u, czyli o czystkach w bibliotekach szkolnych lat 1949—1953*. W: *Młody czytelnik w świecie książki, bibliotek informacji*. Red. K. Heska-Kwaśniewicz, I. Socha. Katowice 1996, s. 68—80.

¹¹ Ibidem.

Z powyższych powodów problem degradowania w okresie stalinowskim literatury dla niedorosłych odbiorców i niszcącym wpływie socju, jak i proces usuwania książek z bibliotek musiał zostać uzupełniony i opisany w sposób zasadniczy.

Po październiku 1956 system nieco zelżał, pojawiły się różnorakie oznaki liberalizacji, jak: wznowienia (*Ania z Zielonego Wzgórza*, *Koziołek Matołek*), otwarcie rynku wydawniczego dla przekładów z literatury zachodniej i amerykańskiej (podobnie jak w pisarstwie dla dorosłych), a w tekstach polskich twórców pojawiła się nowa tematyka, choć ideologizacja ogromnych obszarów życia społecznego nadal wyciskała swoje piętno — jedne segmenty owej twórczości znaczyła mocniej, drugie słabiej. Na przykład książka dla dziewcząt, która znów powróciła do łask, hołdowała teraz przekonaniu, że „dom” jest wsteczny, „szkoła” postępową. Literackie bohaterki bywały teraz działaczkami Związku Młodzieży Polskiej czy Związku Młodzieży Socjalistycznej, walczyły z „odziedziczonymi kryteriami ocen moralnych”¹², były bezkompromisowe i szukały własnej drogi życiowej, którą oczywiście musiała być „droga do socjalizmu”. Książki harcerskie nie nawiązywały do tradycji skautingu, Dwudziestolecia i Szarych Szeregów, bardziej preferowały samą przygodę, której terenem był tylko letni obóz. W książkach przygodowych często pojawiał się milicjant, a w historycznej „uciekano” w czasy piastowskie, o których można było bezpiecznie pisać. Były życiorysy rewolucjonistów, ale panowało całkowite milczenie na temat Józefa Piłsudskiego, Lwowa, Wilna i polskiej miłości do Kresów. Choć pojawiało się stosunkowo sporo książek o drugiej wojnie światowej, to oszczędnie i tendencyjnie pisano o Powstaniu Warszawskim czy Armii Krajowej. Milczeniem pomijano pakt Ribbentrop-Mołotow i jego konsekwencje. Obszerne zagadnienie „Golgoty Wschodu” z mordem katyńskim na czele nie miało prawa zaistnienia. Kreowano obraz jednego tylko wroga — Niemca, a roztaczano opisy pięknej, uczciwej przyjaźni z drugim — Związkiem Radzieckim. *Cztery pancerni i pies* Janusza Przymanowskiego, skądinąd dobrze napisana powieść przygodowa, jest koronnym przykładem takiej manipulacji.

Wydawano dużo baśni narodów ZSRR, pięknych i egzotycznych, ale rzadko publikowano Hansa Christiana Andersena, w ogóle nie wydawano Charles’a Perraulta oraz Jacoba i Wilhelma Grimm. Pierwsze polskie tłumaczenie fundamentalnej książki B. Bettelheima *Cudowne i pożyteczne. O znaczeniach i wartościach baśni*, wydanej w Stanach Zjednoczonych w 1977 roku, w Polsce ukazało się dopiero prawie 10 lat później, w nakładzie 30 000 egzemplarzy i zniknęło natychmiast z półek księgarskich. Proces wydawniczy trwał dwa lata.

Wyrazistą „poetykę” miał także PRL-owski komiks z dzielnym kapitanem Żbikiem jako symbolem skuteczności Milicji Obywatelskiej. Właściwie tylko Henrykowi Chmielewskiemu udało się stworzyć oryginalny, dynamiczny, nasy-

¹² Zob. np. SF: *Snopkiewicz Halina*. W: *Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży*. Red. K. Kuliczowska, B. Tylicka. Warszawa 1979, s. 489.

cony humorem cykl komiksowy o przygodach Tytusa, Romka i A'Tomka, choć i jego bohaterowie musieli zwiedzać niektóre „budowle socjalizmu” i brać udział w harcerskiej akcji „Bieszczady”.

Tematyka religijna została zepchnięta do wydawnictw konfesyjnych, wyjątkiem był tylko powstały w 1949 roku Instytut Wydawniczy PAX, w którym w ograniczonej ilości i rzadko wydawano książki religijne dla młodych odbiorców. Trzeba jednak wspomnieć, iż PAX-owi udało się przywrócić do obiegu czytelniczego znakomitą baśń *Kłopoty Kacperka góreckiego skrzata* (jedno wydanie w roku 1969) Zofii Kossak i przygodową powieść *Topsy i Lupus*, w której jednak autorka musiała zmienić¹³ trasę podróży bohaterów. W wydaniu pierwszym wędrowali aż do Lwowa i Krzemieńca, teraz mogli podróżować tylko w aktualnych granicach PRL-u. Autorka *Pożogi*, z etykietą „pisarka katolicka”, była trudnym problemem, gdyż zarówno światopogląd, jak i cała postawa życiowa autorki były nie do zaakceptowania w ustroju peerelowskim. Z drugiej strony, jej powrót z emigracji w roku 1957 stał się faktem, którego trudno było nie zauważyć. Bardzo znamieny jest przypadek znakomitej poetki Anny Kamieńskiej, autorki doskonałej prozy psychologicznej i fantastycznej dla starszych dzieci, która po ogłoszeniu w poznańskim wydawnictwie „W Drodze” w roku 1982 książki dla dzieci na temat *Modlitwy Pańskiej* przestała być wydawana w wydawnictwach państwowych.

Wyrazisty był klucz ideologiczny przy wręczaniu nagród państwowych z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży. Rzadko nagradzano książki wybitne — zawsze spełniające wymagania ideologiczne! I tak, w roku 1951 Halina Rudnicka została nagrodzona za *Uczniów Spartakusa*, a Janina Broniewska za *Ogniwo*, w 1953 roku — Helena Bobińska za opowieść o dzieciństwie Stalina — *Soso*, a w 1963 Arkady Fiedler ogólnie za książki podróżnicze. Ale bardziej mówił fakt nie nagradzania, np. Aleksander Kamiński nigdy nie został nagrodzony za *Kamienie na szaniec*, nie doczekała się wyróżnienia żadna z książek Małgorzaty Musierowicz.

Kolejna liberalizacja cenzorska pojawiła się na przełomie lat 70. i 80., kiedy Jerzy Krzysztoń ogłosił *Wielbłąda na stepie* i *Krzyż Południa*, odrodziła się „Biblioteka Szarej Lilijki”, a *Zielone straszycło* Pawła Wieczorka przypomniało najlepsze tradycje literatury harcerskiej z Dwudziestolecia. Rewelacją była wydana w roku 1978 *Szósta klepka* Małgorzaty Musierowicz otwierająca cykl zwany *Jeźycjadą*, stanowiący absolutny przełom w pisarstwie dla młodego odbiorcy, przy którym

¹³ Opisałam ten przypadek dokładnie w pracy: *Tajemnicze ogrody 2: rozprawy i szkice z literatury dla dzieci i młodzieży*. Katowice 2009, s. 68—72. Wspomniane zmiany wymuszane były na wielu autorach i jest to osobny ważny temat, ponieważ kierunek owych zmian jest wyraźnym śladem działań cenzury. Podobnie jak Z. Kossak, Hanna Januszewska musiała podobnych zabiegów dokonać w baśni o wędrującej Pyzie wydanej przez Naszą Księgarnię, a Marian Walentynowicz do wznowionych w roku 1969 przez Wydawnictwo Literackie w Krakowie *Przygód Koziołka Matołka* musiał „domalować” Warszawski PKiN, zmienić polski samolot na radzieckiego miga etc. Zob. K. Heska-Kwaśniewicz: *Zwycięstwo Koziołka Matołka nad stalinizmem*. W: *Książka dla dziecka. Wczoraj, dziś, jutro*. Red. K. Heska-Kwaśniewicz, I. Socha. Katowice 1998, s. 29—40.

ostro zarysowała się cała szarzyzna i bylejakość wcześniej powstających powieści dla dziewcząt. Za koronny dowód tej liberalizacji trzeba jednak uznać wznowienie w roku 1982 „Małego Gościa Niedzielnego”, czasopisma religijnego dla dzieci, tygodnika o wysokim nakładzie i szerokim zasięgu czytelniczym, ukazującego się w Katowicach, z długimi przerwami, jeszcze od lat dwudziestych ubiegłego wieku.

*
* *
*

Opisywany okres przyniósł z pewnością pierwsze istotne próby sformułowania poważnej refleksji badawczej nad literaturą dla dzieci i młodzieży. Droga ta wiedzie przez wybitne nazwiska, od: Krystyny Kulickowskiej, Haliny Skrobiszewskiej, Jerzego Cieślakowskiego, Józefa Zbigniewa Białka aż po obecnych badaczy. Powstające wówczas „szkoły” badawcze: krakowska, warszawska i wrocławska, mają swoje dzisiejsze kontynuacje, a rozwój badań w kolejnych, młodszych ośrodkach: katowickim, kieleckim, opolskim, szczecińskim i innych¹⁴, także jest w jakimś stopniu kontynuacją myśli wspomnianych powyżej uczonych.

W literaturze dla dzieci i młodzieży były reprezentowane wszystkie gatunki i rodzaje literackie: liryka, epika, dramat, była baśń i bajka, powieść i opowiadanie historyczne, proza obyczajowa, fantastycznaukowa z wczesną fazą *science fiction*, przyrodnicza, kryminalna, przekłady, nawet można dostrzec pewne bogactwo tematyczne.

Ukazywały się także czasopisma dla najmłodszych oraz dla młodzieży, a monopolistyczna Nasza Księgarnia wydawała również teksty ambitne i znakomicie ilustrowane. Dobrze rozwijał się teatr dziecięcy. To wszystko znalazło się w opracowaniu Stanisława Fryciego i nie w tym tkwi ów niedostatek, o którym napisano wcześniej.

Pragniemy uzupełnić braki (także sprawy bibliotek, czytelnictwa, lektur), a niektóre sytuacje skomentować. Nasze opracowanie nie ma być polemiczne wobec dokonania Stanisława Fryciego, ale komplementarne. Na nowe spojrzenie pozwala nie tylko dystans czasowy, ale również sytuacja, w której myśli i słowa nie są ograniczane żadną cenzurą.

Ogrom zagadnień powoduje, iż musiano podzielić całość na dwa tomy, których zawartość obejmuje zagadnienia literaturoznawcze, bibliologiczne, prasoznawcze i kulturoznawcze. Bogactwo materiału wynika zarówno ze złożoności zjawiska, jakim jest pisarstwo dla młodych i małych odbiorców, przestrzeni temporalnej, którą pragniemy opisać, jak i zasadniczego wzbogacenia wiedzy o opisywanych problemach.

Redaktorki

¹⁴ Pisano o nich w opracowaniu: *Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980)*. T. 2. Red. Krystyna Heska-Kwaśniewicz. Katowice 2009, s. 119—127.

Indeks osobowy

A

Abraham 68, 130, 131, 209
Abraham Peter 156
Adamczyk Monika 382
Adamiec Witold 378
Adamski Jerzy 193, 214
Adamski Tadeusz 268,
Afanasjew Alina 285, 290
Afanasjew Jerzy 285, 290
Agnieszka, św. 56
Albińska Karolina 163
Aleksandrzak Stanisław 167, 168, 219, 225,
228, 229, 231, 234, 236, 242, 315
Alex Joe, właśc. Maciej Słomczyński 320
Amicis Edmund de 160, 172, 173, 185, 303,
312, 316
Andersen Hans Christian 11, 160, 162, 163, 172,
175, 185, 203, 205, 208, 237, 280, 292, 295,
313, 316, 358, 363, 365—367, 382
Andrzejczak Henryka 5, 38
Andrzejewska Jadwiga 302, 307—309, 318,
326, 338, 342, 345—348
Andrzejewski Jerzy 91
Anioł Andrzej 360
Anna Samosiódma, św. zob. Anna św.
Anna, św. 43, 54, 56
Annasz 65
Antoni Padewski, św. 56
d' Arc Joanna, św. 54

Arciszewski Krzysztof 296
Arct Bohdan 360
Arct Michał 33, 35, 36, 352
Arct Stanisław 33, 42, 43, 57
Arct Zygmunt 33
Arctowa Maria zob. Buyno-Arctowa Maria
Ariel 53
Arnoldowa Maria 167, 169
Artyniewicz Krystyna 229, 236, 242
Asbjørnsen Peter Christen 162
Aser 53
Asnyk Adam 312
Assollant Alfred 158
Atlas Stefan 376
Atwater Florence 157
Atwater Richard 157
d'Aulnoy Marie-Catherine 159
Auderska Halina 31, 279,
Aymé Marcel 159

B

Bach Jan Sebastian 375
Baczyńska Stefania 8
Badalska Wiera 229, 231, 232, 242, 361
Bagiński Adam 42, 59
Bahdaj Adam 136, 142—147, 186, 197, 200,
212, 243, 247, 314, 361, 364, 382
Baldwin, król Jerozolimy 68
Baley Stefan 96, 108, 109, 167, 171, 176, 302

- Balicki Juliusz 265
Baliński Stanisław 20, 21
Baluch Alicja 317, 318
Balzac Honore de 125
Banaczkowski Piotr 376
Banaszczyk Eugeniusz 361
Banaś Jerzy 273
Banaś Sylwester 199
Bandrowski Juliusz zob. Kaden-Bandrowski Juliusz
Baran Zbigniew 67
Baranowski Józef 60, 66
Baranowski Tadeusz 248
Barbara, św. 60
Barczyk Jan 256, 360
Barie James Matthew 316
Bartelski Lesław M. 196, 200
Bartłomiej, apostoł 53
Barto Agnija L. 153
Bartosek Karel 72
Bass Eduard 155
Baum Lyman Frank 157, 363
Baumgardten Aleksander 290
Bądkowski Lech 279
Bąk Władysław 37
Bąk Wojciech 72, 93
Becela Lidia 355
Bechlerowa Helena 197, 201, 231, 236, 242, 361, 364
Beck Józef 260
Běhounek František 155
Bek Aleksander 154
Bek Wiesław 366
Beksiakowa Joanna zob. Papuzińska-Beksiakowa Joanna
Belza Władysław 316
Berchmans Jan, św. 58
Berdyszak Jan 285
Bereta Katarzyna 5, 70
Bereziak Roman 274
Berger Barbara 293
Berman Jakub 91
Berna Paul, właśc. Jean Sabran 158, 358
Bernaciński Stefan 238
Bernhard Jadwiga zob. Kucianka Jadwiga 67
Beskow Elsa 159
Bettelheim Bruno 11
Bezwińska Teresa zob. Hejnicka-Bezwińska Teresa
Białek Józef Zbigniew 13, 186, 228
Białkowska Barbara 9, 34, 316, 317, 326
Białkowska Emilia 332, 334, 336, 337
Białoszewski Miron 246—247
Bianki Witalij 152, 162, 316, 359, 363
Biel Barbara 318
Bielicka Emilia 155
Bielicki Marian 117, 121, 122, 133
Bielyszew Iwan 153, 358
Bieńkowska Barbara 328
Bieńkowska Danuta 108, 187, 197, 201, 242
Bierut Bolesław 100, 104, 209, 212
Biesaga Krzysztof 267
Biesiada Roman 270
Biliński Lucjan 352, 369, 371, 376
Billip Witold 179
Bird Robert Montgomery 304
Birkenmajer Aleksander 367
Biskupski Stanisław 196, 361
Blond Georges 158
Błaszkiwicz Alojzy 295
Błażyńska Stanisława zob. Daszyńska Stanisława
Bobińska Celina 90
Bobińska Helena 12, 74, 75, 78—80, 83, 84, 89, 90, 172, 178, 180, 182, 189, 196, 197, 201, 212, 364
Bobiński Stanisław 79
Bocianowski Bohdan 167, 228, 242, 255, 365
Bødker Cecil 160
Bogdanowski Janusz 273
Boglar Krystyna 198, 232, 243
Bogucka Maria 255—266
Bogusławska Teresa 19
Bogusławski Antoni 18—20, 22
Bogusławski Wojciech 297
Boguszewska Helena 172, 175, 178, 185, 187
Bohdanowicz Zofia 18, 20, 29
Bohomolec Franciszek 162
Bojanowski Edmund 316
Bok Józef, ks. 58
Bolecki Włodzimierz 70
Bond Michael 155
Bonsels Waldemar 381
Boratyński Antoni 365
Borkowski Jerzy 256
Borowiecki Stanisław 246
Borowski Tomasz 365
Bortnowski Stanisław 309, 317
Borudzka Wanda 182, 184, 359
Boruń Krzysztof 256

- Bosko Jan, św. 54, 55
Boulouque Sylvain 72
Boy-Żeleński Tadeusz zob. Żeleński Tadeusz
70, 201, 286
Bracia Mormarewowie zob. Jomtow Moric,
Stojczew Marko
Brandys Marian 134, 180, 183, 184, 187, 314, 362
Brat Albert zob. Chmielowski Albert
Braun Jerzy 19
Braun Kazimierz 280
Brechtt Bertold 291
Brodzka Alina 106, 180, 325
Bromberg Adam 36, 370, 374
Broniatowska Henryka 368
Broniewska Janina 12, 74, 75, 81, 89, 96, 171,
172, 180, 189, 197, 198, 239
Broniewski Władysław 313, 381
Bronikowska H. 367
Broszkiewicz Jerzy 196, 197, 202, 315, 362,
379, 380
Brown Pamela 154
Brückner Aleksander 49
Bruckner Karl 156
Brun Julian 90
Brygida, św. 56
Brzechwa Jan 109, 167, 169, 170, 174, 183,
186, 196, 197, 199, 202, 230, 236, 243,
279, 287, 293, 298, 313, 316, 317, 357,
361, 364, 367, 374, 375
Brzezińska Rozalia 234, 241
Brzeziński Wacław 273
Brzoza Jan 290
Brzozowska Zdzisława 160
Brzuchowska Zofia 111
Buczek Marian 95, 296
Buczkówna Mieczysława 186, 316, 359
Budecki Gwidon 238
Budrowska Kamila 375
Budyńska Barbara 351
Budziło W. 355
Budzyński Ryszard 290
Bujacz Maria 355
Bukowiecka Zofia 33, 316
Bukowski Tadeusz 235
Bułczyńska Katarzyna 227
Bułyczow Kirył 153
Bunn Andrzej 242
Bunsch Ali 284, 287, 290, 292, 293, 298
Bunsch Karol 307, 321, 362
Burchard Przemysław 270
Burnett Frances Eliza Hodgson 149, 154, 173,
185, 304, 363, 381
Burroughs Edgar Rice 157
Buszman-Szklarska Maria 323
Butenko Bohdan 226, 232, 235, 292, 365, 368
Buyno-Arctowa Maria 31, 33, 35, 113, 171, 306
Byakowski Bohdan 274
Byczek Zdzisław 235
Bylina Michał 225, 228, 242, 365
Bzdęga Stefan 332, 336, 337
Bzibziak Małgorzata 226, 228
- C
- Campe Joachim H. 149
Camus Albert 312
Canetti Elias 71
Carpelan Bo Gustaw 161
Carroll Lewis 154, 185, 259, 357
Cecylia, św. 56
Celmerowski Władysław 62
Centkiewicz Alina 133—135, 172, 185, 186,
197, 198, 202, 203, 213, 236, 242, 314,
315, 361, 375
Centkiewicz Czesław Jacek 133—135, 172,
185, 186, 197, 198, 202, 203, 213, 314,
315, 361, 375
Centnerszwer Gabriel 34
Ceranek Paweł 324
Cervantes Saavedra 161
Chamiec Jadwiga 75, 186, 198
Charszewska Zofia 172
Chądzyńska Zofia 194, 362
Chełmoński Józef 204
Chłapowska Eugenia 371
Chłystowski Henryk 375
Chmielewska Joanna 319, 369
Chmielewski Henryk Jerzy 11, 248, 250, 315,
369, 373
Chmielewski Marek 244
Chmieliński Tadeusz 371
Chmielowski Albert (Brat Albert) 44, 64
Chodorowicz Jan 37
Chojecki Artur 43, 54
Chomicz Zbigniew 373
Chopin Fryderyk 25, 66, 95, 375
Chorzewski Krzysztof 259
Chotomska Wanda 43, 44, 63, 170, 196, 200,
226, 231, 236, 242, 246, 247, 315—317,
361, 367, 373

Christa Janusz 248, 368
Chruszczyński Andrzej 110, 119
Chrzastowska Bożena 317
Chudy Tadeusz 231, 234
Chwastyk-Kowalczyk Jolanta 19, 20, 333
Cienkowski Witold Paweł 242, 243
Ciesielski Jacek 256
Ciesielski Mieczysław 292
Cieszyński Adam 62
Cieślakowski Jerzy 13, 98, 107, 317
Ciocia Zosia zob. Hessel-Zaleska Wiktoria
Ciszewski Stefan 382
Collodi Carlo 160, 173, 316, 363
Conrad Joseph 92
Cooper James Fenimore 134, 149, 157, 158,
162, 172, 173, 185, 303, 372
Courtois Stéphane 72
Čtvrtek Václav 155
Cudny Ewa zob. Mańkiewicz-Cudny Ewa
Cukrowski Stanisław 37
Curie-Skłodowska Maria 375
Curwood James Olivier 157, 158, 173, 185,
303, 305, 312, 372
Cybulski Radosław 383
Cyrankiewicz Józef 190, 192
Czachowska Jadwiga 79, 195, 200
Czajkowska Hanna 226
Czajkowski Stanisław 228
Czapińska Wiesława 360
Czapliński Tadeusz 278
Czarnik Oskar Stanisław 57, 193
Czarska Lidia 126, 172, 200, 303, 304
Czartoryska Izabela 316
Czaruszyn Eugeniusz 153
Czaykowski Bohdan 18, 21
Czechow Antoni 367
Czechowicz Józef 8, 39, 316, 317, 382
Czechowski Andrzej 359
Czekalski Mieczysław 275
Czekala Genowefa 271
Czerkawska Maria 39, 102, 231
Czerwiński Andrzej 242, 293
Czerwiński Józef 365
Czerwiński Mieczysław 293
Czeska Marya zob. Czeska-Maczyńska Maria
Czeska-Maczyńska Maria 39, 42, 54, 55
Czubaj Mariusz 143
Czuchnowski Marian 19
Czukowski Korniej 153, 162, 363
Czyżewski Krzysztof 134

D

Danilewicz-Zielińska Maria 17, 22
Dańkowska Maria 242, 314
Dargiel Jerzy 296
Daszyńska Stanisława 41, 42, 45, 47, 48
Dąbrowicki Jerzy zob. Sikora Jerzy Tomasz
Dąbrowska Maria 34, 175, 185, 304, 307, 314,
381
Dąbrowska Teodora 360
Dąbrowska Wanda 337
Dąbrowski Stanisław 242
Dąbrowski Zdzisław 289
De Jong Meindert 158
Defoe Daniel 134, 149, 154, 172, 173, 303,
363
Degen Dorota 150
Dehnel August 274
Delarue Paul 162
Dembińska Zofia 230
Dembiński Jan 257
Dembski Janusz 285
Denneborg Heinrich 156
Deotyma zob. Łuszczewska Jadwiga
Derenicz Michał 362
Desput Gerard 272
Dewizowa Wiktoria 246
Dębnicki Kazimierz 368
Dickens Karol 303
Disney Walt 156
Długoszewski Bronisław M. 74, 88, 186
Dłużak Florian 375
Dobkiewiczowa Kornelia 379
Dobraczyński Edward 287, 293
Dobraczyński Jan 68
Dobrowolska Anna 51
Dokalski Gabriel 275
Dolatowski Zbigniew 237
Dolecki Zbigniew 187
Dolindowska Krystyna 366
Domagalik Janusz 108, 136, 197, 198, 203,
246, 314, 315, 361, 373
Domańska Antonina 33—35, 172, 321, 376
Domańska Wiesława 285, 286
Domeradski Włodzimierz 231, 236, 242
Dominiak Helena 188
Dorman Jan 280, 285, 288, 289, 291, 295, 298
Doroszevska Jadwiga 176
Dostojewski Fiodor 92, 126
Dragan Adam 250

Drda Jan 162
Drewniak Stanisław 274
Drozd Marek 324
Drwał Agnieszka 251
Drzewiecki Marcin 341, 342, 347
Drzeżdżon Jan 372
Dubas Marek 367
Dubow Nikołaj 153
Dudek Małgorzata zob. Wójcik-Dudek Małgorzata
Dudziński Tadeusz 58
Dumas Aleksander 149, 303, 305, 321, 372
Dunar Włodzimierz 229
Duninówna Helena 304
Duraczyński Eugeniusz 266
Dyakowski Bogdan 185
Dybowski Marcin 23
Dygański Adolf 36
Dymkowska Irena 43, 63
Dynak Władysław 104
Dziarnowska Janina 197, 198, 203
Dzierżyński Feliks 89, 91, 93, 177, 182
Dziewanowski Kazimierz 360
Dziewulski Władysław 268
Dzięczkowski Andrzej 275
Dzikowska Elżbieta 272

E

Echaust Stanisław 287
Eco Umberto 164
Edne Michael 156, 163
Ejsmond Julian 316
Ejsmund Andrzej 292
Elsztein Paweł 236, 237, 244
Elżbieta, św. 54
Emchowicz Elżbieta 313
Estreicher Stanisław 293
Estreicher Tadeusz 293
Eulinfeld Ewelina 41, 42, 45
Evert Ludwik 33—36

F

Faber Wincenty 226, 231
Fadiejew Aleksander 154, 372
Falkowski Edward 235
Fangrat Tadeusz 231, 380
Farjeon Eleanor 154
Faron Bolesław 220

Faure Edgar 342
Fedorowski Ryszard 237
Fekete István 159
Feld Friedrich 157
Felenczak Włodzimierz 292
Fenikowski Franciszek 186, 198, 199, 237, 279
Ferens Bronisław 274
Ferra-Mikura Vera 157
Fester Kazimierz 274
Feval Paul 372
Fiałkowski Konrad 256, 359
Ficowski Jerzy 186, 362
Fiedler Arkady 12, 133, 135, 187, 196, 197, 199, 203, 213, 271, 303, 305, 307, 313—315, 372, 379, 381
Fijał Jan 274
Fijałkowski Dominik 275
Fik Marta 33, 287
Flisak Jerzy 232, 235, 265
Foglar Jaroslav 380
Fontaine Pascal 72
Fox Paula 163
Franciszek z Asyżu, św. 43, 54, 56, 60, 68, 69
Franczak Paweł 292
Franke Jerzy 302, 307—309
Frankowska Bożena 292, 297
Frant Grzegorz 283, 292
Friszke Andrzej 93
Frycie Stanisław 7, 13, 17, 68, 74, 84, 108, 110, 115, 117, 121, 124, 127, 130, 133—137, 142, 144, 200, 212, 219, 221, 222, 226, 228—230, 232, 234, 241, 243, 258, 260, 284, 316
Frydrychowicz Gabriela 317

G

Gadomski Jan 268, 360, 362
Gajda Janusz 309
Gajdar Arkady 152, 153, 162, 179, 363, 367
Gajewski F.J. 37
Gajewski Ignacy 355
Gajownik Sylwia 5, 6, 17, 278
Galster Jan 37
Gałczyński Ildefons Konstanty 289, 291, 313, 320
Gałecki Dezyderiusz 289
Gałka Halina zob. Snopkiewicz Halina
Gansiński Ryszard 263, 264

- Gárdonyi Géza 159
Garland Fred zob. Szklarski Alfred
Garścia Edward 273
Garwolińska Krystyna 246
Gaudasińska Elżbieta 365
Gawęcka Kalina 242
Gawiński Antoni 306
Gawłowska Monika zob. Surma-Gawłowska
Monika
Gawryś Mateusz 365
Gąsiorowski Wacław 303, 307, 321
Gburzyński Eugeniusz 242, 245
Gdowska Stanisława 295
Gebethner Gustaw Adolf 33, 35, 36, 42, 60, 352
Geelhaar Anne 156
Gellner Dorota 226, 231
Gellnerowa Danuta 226
Gernet Nina 279
Gerson-Dąbrowska Maria 304
Gęborska Marlena 6, 190
Gierek Edward 236
Gieszczykiewicz [Tadeusz?] 35, 37
Ginsbert Julian 23
Ginter Jerzy 268
Giżycki Jerzy 19, 29
Glatty Juliusz 291
Gliszczyński Jeremi 378, 381
Głowacki Zbigniew 293
Głowiński Michał 181
Goetel Ferdynand 10
Gojawiczyńska Pola 199
Goldnikowa Alina 242
Gołąbek Stefan 271
Gołębiewski Łukasz 151, 366, 370, 377
Gołębska Natalia 284, 290
Gołubiew Antoni 174
Gomulicki Wiktor 172, 380
Gontarz Zbysław 261
Goriszowski Włodzimierz 308, 337, 349
Gorki Maksim 153, 163, 209, 305, 363
Gorodon Andrzej 270
Gorzkowski Waldemar 267
Gosciny Renée 158, 163, 243, 363
Gostomski Adam 355
Goździkiewicz Teodor 187, 197, 204
Górska Halina 8, 34, 113, 172, 178, 185
Górska Maria 163
Górska Pia 34, 39, 43, 44, 51, 54, 62, 63, 172
Graban-Pomirska Monika 111, 147
Grabiański Janusz 365, 380
Grabowski Jan 185, 279, 358, 361, 364
Grabowski Stanisław 172
Graham Kenneth 172
Gral Marek 26
Grażyński Michał 19
Greb Kazimierz 360
Green Roger 162
Grimm Jacob 11, 82, 155, 170, 175, 237, 304,
316, 363, 376
Grimm Wilhelm 11, 82, 155, 170, 175, 237,
304, 316, 363, 376
Grin Aleksander 153
Grochola Wiesława 110, 360
Grochowiak Stanisław 317
Grochowski Stanisław 316
Grodecka Ewa 8
Grodzieńska Wanda 60, 92, 96, 112, 173, 174,
179, 183, 186, 230, 231, 239
Gromulska-Teofilakowa Jadwiga 242, 245
Groszlikowa Barbara 302
Grudziński Gustaw zob. Herling-Grudziński
Gustaw
Gruszczyński Krzysztof 239
Gruszecka Aniela 172, 176
Grydzewski Mieczysław 21, 23
Grzebska Alicja 41, 46
Grzegorz, św. 56
Grzegorzewski Franciszek 289
Gubariew Witalij 80, 152
Gucwińska Hanna 235
Gucwiński Antoni 235
Gulgot Renée 163
Gulińska Grażyna 334
Gurewicz Tatiana 279
Gurgul Monika 164
Guriew Leon 274
Gustowski Artur 37
Gutry Maria 32, 167, 172, 302, 305
Gutsche-Siewierska Halina 242
Guttmejer Ewa 310
Gwarek Stefan 233
Gzella Jacek 150
- ## H
- Hajkowski Grzegorz 90
Hałubiec Jerzy 360
Hamer Bogdan 183
Handke Ryszard 317
Harenda Jan 285

Hauff Wilhelm 162
 Hawthorne Nathaniel 157, 357
 Heidrich Andrzej 375
 Hein Christoph 156
 Heintze Jerzy 360, 365
 Hejnica-Bezwińska Teresa 343
 Hejno Wiesław 287
 Hemar Marian 20
 Hemnigway Ernest 312, 320
 Hen Józef 183, 184, 187
 Herling-Grudziński Gustaw 92
 Herod Wielki 63
 Hertz Benedykt 279, 280, 364
 Heska-Kwaśniewicz Krystyna 7, 10, 12, 13, 17,
 18, 32, 33, 37, 62, 88, 91, 106, 111, 134,
 165, 196, 222, 297, 323, 380
 Hessel-Zaleska Wiktoria 46
 Hildick Edmund Wallace 154
 Hitler Adolf 85
 Hoffmann Ernst Theodor Amadeus 155, 357,
 367
 Hoffmanowa Anna 232
 Hoffmanowa Klementyna z Tańskich 33, 112,
 316
 Hofman Ota 155
 Hofmokl-Ostrowski Zygmunt 37
 Holmberg Åke 159
 Holnicka Zofia 242
 Hołowiński Ignacy 49
 Homolacs Karol 41, 47
 Hrycewiczówna Halina 41, 52
 Hugo Victor Marie 158, 312, 363
 Huszczyńska Halina zob. Koszutska Halina

I

I.M. zob. Mrozowicka Irena
 I.M...a zob. Mrozowicka Irena
 Idzi, św. 56
 Illyés Gyula 162
 Iłakowiczówna Kazimiera 21, 39, 381
 Iłowski Stanisław 279
 Ingot Mieczysław 104, 309
 Ir. Mr. zob. Mrozowicka Irena
 Irena M. Mir. zob. Mrozowicka Irena
 Isakiewicz Elżbieta 314
 Itermann Teresa 318, 319
 Iwanicka Katarzyna 365
 Iwazkiewicz Jarosław 180, 202, 320
 Iza zob. Mrozowicka Irena

Izbicki Franciszek 48
 Izdebska Jadwiga 311

J

J.K.M. ks. 41, 48
 Jabłoński Władysław Paweł 255
 Jacek, św. 60
 Jachowicz Stanisław 33, 316, 317
 Jackiewiczowa Elżbieta 110, 114, 117—121,
 184, 187, 312, 313
 Jackowski Jerzy 275
 Jadwiga, królowa, św. 43, 54
 Jadwiga, księżna śląska, św. 54, 60
 Jagła Michał 371
 Jakubski Antoni Władysław 272
 Jałowicz Jadwiga 231
 Jan, apostoł 50, 56, 58, 60
 Jan Paweł II, papież 64
 Janczarski Czesław 100, 103, 186, 197, 199,
 200, 204, 225—229, 231, 236, 242, 307,
 316, 317, 358, 359, 361, 364, 371
 Janczewski Henryk 273
 Janecka Leonia 365
 Janiak Jan 333
 Janiczek Józef 332
 Janikowszky Éva 159
 Jankowski Stanisław 361
 Jansson Tove 160, 163, 363
 Januszewska Hanna 12, 31, 34, 35, 39, 99, 158,
 167, 169, 171, 172, 174, 179, 183, 185,
 186, 196, 197, 199, 204, 230, 236, 237,
 243, 279, 280, 286, 291, 294, 295, 298,
 315, 316, 361, 362, 364
 Jarema Władysław 278, 282, 291, 298
 Jarema Zofia 278, 291
 Jarmułowicz Małgorzata 279
 Jarniewicz Jerzy 382
 Jaroński Zbigniew 94, 97, 105, 281
 Jaroszek Stanisław 274
 Jarowiecki Jerzy 222, 228, 234
 Jasienica Paweł 321
 Jasińczyk Janusz 21
 Jasiński Wojciech 370
 Jasnota Zofia właśc. Konaszkiewicz Zofia
 Jastrzębska Hanna 317
 Jastrzębska Maria 232
 Jastrzębowski Wojciech 18
 Jaszczak Marek 287
 Jaworzczakowa Mira 127, 128, 132, 187, 193,
 197, 205, 229, 231, 233, 236, 371

- Jaworska Julia 170
 Jaworska Maria 170
 Jaworski Tomasz 292
 Jedynak Jadwiga 322
 Jedynak Katarzyna zob. Krupka-Jedynak
 Katarzyna
 Jeleński Jerzy 39, 292
 Jeleński Szczepan 41—43, 52, 53, 61
 Jellaczyc Janina 60
 Jenik Ludwik 33
 Jeremiasz, prorok 68
 Jerszow Piotr 153
 Jesionowski Jerzy 192, 237, 297
 Jezierski Jerzy zob. Jeżewska Kazimiera
 Jezus Chrystus 31, 35, 39, 42—44, 47, 49—53,
 56—58, 62—65, 68
 Jeżewska Kazimiera 43, 47, 48, 279
 Jędrych Karolina 133
 Jędrzychowski Stefan 30
 Jędrzejczak Maciej 266
 Jirásek Alois 162
 Jomtow Moric 160
 Józef, św. 56, 68
 Józefacka Maria 379
 Juda, apostoł 56
 Judasz, apostoł 65
 Jurewicz Janusz 226
 Jurgielewiczowa Irena 128—130, 132, 174,
 194, 197, 199, 205, 212, 282, 302, 306,
 314, 315, 358, 361, 364
 Jurkowski Henryk 279, 281, 284, 285, 287,
 290, 294, 297
- K**
- K.J. zob. Jeżewska Kazimiera
 Kaczmarek Damian 324
 Kaczyńska Wanda 42, 55
 Kaden-Bandrowski Juliusz 8, 10
 Kadzińska Hanna 42, 55
 Kafka Franz 92
 Kajdan Krystyna 290
 Kalinowicz Andrzej 297
 Kalinowicz Elżbieta 297
 Kalota-Szymańska Maria 313
 Kała Monika 324
 Kamieniecka Zofia 275
 Kamińska Anna 12, 168, 183, 186, 193, 194,
 316, 361, 362
 Kamińska Anna 253
 Kamiński Aleksander 12, 31, 35, 303, 307, 380
 Kamiński Łukasz 324
 Kamiński Stefan 35, 41, 47
 Kaniowska-Lewańska Izabela 226, 316, 362, 367
 Kann Maria 32, 35, 167, 171—175, 183, 184,
 186, 187, 193, 196, 197, 205, 279, 291, 298
 Kanty Jan, św. 54
 Kapuściński Bolesław 239
 Karłowicz Edward 270
 Karowicz Kazimierz zob. Zechenter Witold
 Karpiński Franciszek 272
 Karpowicz Tytus 382
 Karwat Melania 296
 Karwat Tadeusz 296
 Kasiński Jacek 374
 Kassil Lew 179
 Kästner Erich 163
 Kaszycki Lucjan 292
 Katajew Walentin 153, 154, 179, 372, 376
 Katarzyński Stefan 257
 Katerwa Bohdan zob. Jeleński Szczepan
 Katlewicz Jerzy 292
 Kauffer Remi 72
 Kawalec Julian 361
 Kawalec Romuald 19, 23
 Kawaler Józef 37
 Kazimierczuk Zdzisław 360
 Kazimierz, królewicz, św. 54
 Kaźmierczakowa Janina 242
 Kącki Edward 361
 Kączkowska Maria 39, 41—44, 54, 55, 57, 64
 Kefaliński Ignacy zob. Hołowiński Ignacy
 Kenyatta Jomo 271
 Kern Ludwik Jerzy 170, 186, 197, 199, 206,
 215, 236, 315, 316, 361, 364, 367, 379
 Kernowa Zofia zob. Zawiszanka Zofia
 Kędra Maryla 292
 Kędziorzyna Maria 35, 174, 186
 Kierec Bogusław 286
 Kierczyńska Melania 94
 Kiersnowski Ryszard 20, 24
 Kierst Jerzy 99, 101, 186, 197, 206, 236, 359
 Kilar Wojciech 290
 Kilarski Jan 39
 Kilian Adam 284, 292
 Kilian Stanisławska Janina 278
 Kinast Jan 374
 Kinga, św. 34, 41, 54
 Kipling Rudyard 154, 162, 173, 185, 303, 304,
 363

- Kitrasiewicz Piotr 151, 366, 370, 377
Kitzman Bogusław 256
Kjw zob. Wyka Kazimierz
Klara, św. 69
Klawiński Jerzy 256
Kleberger Ilse 156
Kleiner Juliusz 194, 195
Klejnocki Jarosław 324
Klewin Roman 282
Klima Jerzy B. 374
Klon Franciszek 379
Klucznik Arkadiusz 292
Kluczniok Alojzy 292
Kłoczowski Piotr 375
Kłosiński Krzysztof 136
Kluzancew Paweł 359
Kłysińska-Szczubiałka Jadwiga 270
Knight Eric Mowbray 155, 363
Knutsson Gösta 160
Kobrzyński Wojciech 287, 288
Kobyliński Szymon 376, 382
Kobyłka Krystian 293
Kochanowska Janina 41, 46
Kochanowski Jan 208, 333
Kochanowski Jerzy 295
Kochańska Wanda 383
Kochański Witold 242, 243
Kocowski Bronisław 367
Kokocińska Stanisława zob. Kurek-Kokocińska Stanisława
Kolago Zofia 43, 51, 52
Kolbe Maksymilian Maria, św. 44, 64
Kołakowski Andrzej 330
Kołodziejska Jadwiga 323
Kołpak Halina 289
Konarski Kazimierz 242
Konaszekiewicz Zofia 66, 67
Kondek Stanisław Adam 7, 9, 36, 108, 109, 304, 305, 329, 333
Konic Andrzej 286
Konieczna Jadwiga 20, 372
Konopiński Lech 379, 382
Konopka Adrian 333
Konopka Hanna 236
Konopka Zygmunt 369
Konopnicka Maria 21, 33, 96, 168, 169, 172, 178, 186, 200, 313, 316, 317, 359, 364
Konwicka Danuta 232
Konwicki Tadeusz 184, 240
Kończal Antoni 294
Kopaliński Władysław 362
Kopcewski Jan Stanisław 237, 241—243, 246, 355, 362, 365
Kopczyński Edward 379
Kopernik Mikołaj 95, 236
Korab Hanna 259
Koraszevska Krystyna zob. Salaburska-Koraszevska Krystyna
Korbińska Grażyna 376
Korczak Janusz 8, 85, 163, 172, 178, 185, 186, 198, 206, 304, 316
Korczakowska Jadwiga 74, 172, 176, 196—198, 231, 236, 242, 358
Korczyńska-Derkacz Małgorzata 150
Kordos Marek 266
Kordula, św. 56
Korewa Maria 375
Korewo Marek 359
Kornacki Jerzy 175
Korotyńska Elwira 304
Korpikiewicz Honorata 233
Korporowicz Leszek 318
Korsak Włodzimierz 274
Korzeniewska Ewa 196
Kosacki Bogdan 261
Kosibowa Stefania 268
Kosidowski Zenon 321
Kosiński Krzysztof 193
Kosior Andrzej 274
Kossak Zofia 10, 12, 18, 31, 66, 68, 172, 185, 196, 215, 303—304, 321, 333
Kossowska Stefania 21
Kossuthówna Barbara Stefania 66
Kostaszuk Krystyna 286
Kostecki Janusz 36, 37, 325
Kostka Stanisław, św. 42, 54
Kostkiewiczowa Teresa 180
Kostrowiec Żegota zob. Hołowiński Ignacy
Kostrzevska Renata 261
Koszutska Halina 239
Kościelniak Mieczysław 261
Kośmirz Jan zob. Świeżawski Ludwik
Koźnięż Jan zob. Świeżawski Ludwik
Kot M. 37, 41
Kotarbiński Tadeusz 264
Kowalczyk Jolanta zob. Chwastyk-Kowalczyk Jolanta
Kowalevska Maria 182, 193, 233, 261
Kowalevska Urszula 372, 373
Kowalewski Stanisław 136, 184, 187

- Kowalska Anna 231, 233
Kowalski Aleksander 62
Kowalski Ludomir 257
Kowalski M. 37
Kownacka Maria 33, 172, 187, 197, 199, 200,
206, 220, 229—231, 236, 242, 243, 278,
280, 285, 286, 289, 291, 293, 294, 296,
298, 314, 315, 317, 358, 361, 364, 380
Kozak Roman 259
Kozarynowa Zofia 24
Kozicki Stefan 352
Kozieł Lucyna 289, 290
Kozień Lucyna 283
Kozioł Czesław 304
Koziołek Krystyna 92, 134, 135, 137, 297
Koziołek Ryszard 139
Kozłowska Nina 41, 46
Kozłowski Stefan 273
Kozłowski Władysław 98, 230, 231, 233, 239
Kóźniewski Kazimierz 184
Krajewska Anna Maria 9, 351
Krajewski Andrzej 194, 199, 211, 214
Krajnik Hanna 231
Krakowiecki Anatol 24
Krakowowa Paulina 316
Krakowski Jacek 379
Kraپیwin Władysław 153, 363
Krasa Waldemar 324
Krasicki Ignacy 316
Krasicki Jan 224
Krasnowiecki Anatol 20
Krassowska Bogumiła 370
Krassowski Ksawery 273
Krasucki Wojciech 246, 251
Kraszewski Józef Ignacy 126, 186, 303, 312,
313, 320, 321, 357, 382
Kraszewski Tadeusz 381
Krauze Urszula 308
Krawczyk Waclaw 261
Krońska Irena 264
Król Remigiusz 329
Królikowski Kazimierz 170
Kruczewski Jerzy 285
Kruczkowska Emilia 346
Kruczkowski Leon 90, 286
Krüger Maria 113, 114, 171, 236, 237, 247,
364, 372
Krupińska-Matusiewicz Ewa 320
Krupka-Jedynak Katarzyna 253
Krüss James 163
Kruszewska-Kudelska Anna 109, 119, 121,
124, 126, 130
Krymkowa Klementyna 167
Krysiak Franciszek 348
Krysicki Włodzimierz 360
Krzemieńska Lucyna 34, 48, 75, 89, 169,
172, 197, 199, 207, 212, 229—231, 236,
239, 278, 294—296, 307, 316, 371, 375
Krzemińska Janina 225, 226, 255
Krzemińska Wanda 117, 187
Krzepkowski Mieczysław 242
Krzycki Alfred 37
Krzyczkowski Józef 376
Krzyk Zbigniew 372
Krzysztoforowicz Zbigniew 46
Krzysztoń Jerzy 12, 236
Krzywobłocka Bożena 266
Krzyżanowski Stanisław A. 36
Kubarą Wiktor 354
Kubarowa Zofia zob. Sielczak-Kubarowa
Zofia
Kubiak Hieronim 273
Kubiak Stanisław 308, 348
Kubiak Tadeusz 198, 226, 236, 316, 358, 362
Kubiatowicz Lucjan 270
Kubit Stanisław 261
Kuchta Jan 302
Kucia zob. Kucianka Jadwiga
Kucianka Jadwiga 67
Kuczera Stanisław 271
Kuczyński Maciej 198
Kudelski Zdzisław 220
Kulczycka-Saloni Janina 173
Kuliczowska Krystyna 13, 32, 106, 112—114,
117, 119, 124, 126, 129, 168, 170, 173—
176, 187
Kulmowa Joanna 197, 295, 316, 317, 361, 362
Kumiega Jerzy 252
Kuncewicz Piotr 360
Kuncewiczowa Maria 21
Kunczewska Ludmiła 335, 339
Kupisiewicz Czesław 351
Kurczab Jan 122—124
Kurczewski Jerzy 294
Kurdumow Wsiewołod 290
Kurek Jalu 48
Kurek-Kokocińska Stanisława 372
Kurkiewicz Roman 359
Kurowski Eugeniusz zob. Dobraczyński Jan
Kurz Andrzej 378

Kuthan Eugeniusz 37, 109, 113
 Kutner Erich 156
 Kuźma Ewa 329, 333—335
 Kwast Tomasz 267
 Kwaśniewicz Krystyna zob. Heska-Kwaśniewicz Krystyna
 Kwaśniewska Hanna 273
 Kwaśniewski Aleksander 224
 Kwiatkowska Henryka 308
 Kwiatkowska Maria Magdalena 232
 Kwiatkowski Adam 291
 Kwiecińska Alina 242
 Kwiecińska Zofia 370
 Kwieciński Stanisław zob. Zechenter Witold
 Kwintowa Irena 237, 315

L

Lagerlöf Selma 159, 173, 185, 316
 Lagun Stanisław 295
 Lam Stanisław 34
 Landau Irena 226, 231
 Langer Beata 278
 Langer Hanna 328
 Lanota Anna 74, 75, 89, 91
 Lasocki Wiesław Antoni 21, 25
 Lasota Grzegorz 32, 92, 96, 177, 178, 183, 246
 Lewandowska Barbara 225
 Lawendowski Bogusław 382
 Leaf Munro 157, 316
 Lebecka Hanna 356, 357
 Lechoń Jan 18, 20
 Lechowski Jan 239
 Lem Stanisław 194, 196, 197, 199, 242, 256, 314, 320, 359
 Lenar Leon 274
 Lenartowicz Teofil 316
 Lengren Zbigniew 382
 Lenin Włodzimierz Iljicz 8, 75, 80, 89, 91, 93, 207, 212, 250, 304
 Lepalczyk Irena 309, 312
 Lepecki Mieczysław 275
 Lesman Jan 202
 Leszczyński Grzegorz 124, 164
 Leśmian Bolesław 162, 186, 202, 259, 375
 Leśniewski Władysław, pseud. Władysław Lech 280
 Lewandowska Barbara 225, 227, 231
 Lewandowska Cecylia 197, 207, 362, 364
 Lewandowicz-Nosal Grażyna 39, 62

Lewandowska Violetta 242
 Lewańska Izabela zob. Kaniowska-Lewańska Izabela
 Lewicka Irena 315
 Lewis Clive 154
 Leżeński Cezary 315
 Libera Paweł 354
 Lindenfeld Henryk 33
 Lindgren Astrid 159, 163, 317, 363
 Linert Andrzej 288
 Lipińska Hanna 240
 Lipiński Eryk 230, 382
 Lisiewicz Mieczysław 20, 25
 Lisowski Zbigniew 295
 Litewski Andrzej 273
 Litwin Jerzy 261
 Lobe Mira 157
 Lobman Jerzy 271
 Lofting Hugh Jones 157, 172, 173, 363
 London Jack 157, 158, 162, 173, 185, 303, 305, 312, 372
 Lorentz Zofia 239
 Lubertowicz Zygmunt 289, 290
 Lubicz-Kirschke Halina 294

Ł

Łapicka Zofia 163
 Łapińska Józefina 31
 Łapiński Zdzisław 70, 279
 Łasiewicka Alina 167, 172, 359, 363
 Łobodowski Józef 20
 Łochocka Hanna 226, 231, 316, 358, 382
 Łopalewski Tadeusz 187
 Łopuszański Piotr 142, 143
 Łoskot Zbigniew 365
 Łoś Ida 260
 Luca [Łucja], św. 56
 Łuczyńska Teresa 342
 Łukawski Adam 26
 Łukijaniuk Iwona 322
 Łuszczewska Jadwiga 172

M

Mach Stanisław 355
 Maciąg Włodzimierz 182, 194, 195
 Maciej, apostoł 56
 Maciejewska Wiesława 289
 Mackiewicz Józef 70

- Mackiewicz Maria 365
Mackiewicz Stanisław 21
Magaczewski Stanisław 237
Majakowski Włodzimierz 105, 294
Majchert Ewa 320
Majchrzak Wiesław 365
Majewski Erazm 375
Majewski Gustaw 242
Majka Jerzy 246
Maklakiewicz Jan 292
Makuszyński Kornel 8, 31, 33, 35, 113, 171, 172, 185, 186, 215, 286, 287, 293, 298, 303, 304, 306, 313, 316, 372, 380
Maliński Mieczysław 43, 44, 64, 65, 69
Maliszewski Aleksander 279, 280
Małgorzata, św. 56
Małkowska Elżbieta Monika 242
Mamin-Sibiriak Dmitrij 153
Mańkiewicz-Cudny Ewa 257
Marchlewska Zofia 75, 89
Marchlewski Julian 89, 93
Marcin, św. 56, 294
Marciszewska-Posadzowa Stefania Marianna 42, 50
Marciszewski Witold 267
Marczak Jan 261
Marczewski Tadeusz 258
Margolin Jean-Louis 72
Maria Magdalena, św. 65
Marianański Edmund 42, 46
Marianański Jan 187
Marks Andrzej 259
Marks Karol 126, 304
Marszak Samuel 179, 282, 363
Marszałek Leon 343
Maruszewski Janusz 373
Marx Jan 382
Maryja, Matka Boża 52, 69
Marzec Anna 308, 317
Matczyński Feliks 257
Matecki Stanisław 237
Matusiewicz Ewa zob. Krupińska-Matusiewicz Ewa
Matuszewska Krystyna 289
Matuszewska Przemysława 317
Matuszewski Ryszard 73, 213
Matute Ana Maria 161
Matwiejew Giennadij 291
Matywiecka Ewa zob. Szary-Matywiecka Ewa
Mauersberg Stanisław 332
May Karol 134, 137, 156, 162, 172, 173, 303, 304, 307, 313, 363
Maykowski Stanisław 265
Mazur Janina 321
Mazurkiewicz Anna 250
Mead L. T. zob. Smith Elizabeth Thomasina
Mech Leszek 381
Meissner Janusz 133, 134, 199, 303, 372, 380
Melville Herman 126
Meo Antonietta 57
Mergentaler Jan 268
Michajłow Władimir
Michalska Marta 74, 76, 77, 82, 113, 180, 189
Michalski Jan 34—36
Michalski Jan 371
Michał Mir zob. Mrozowicka Irena
Michałkow Sergiusz 153, 163, 279
Michałowska Krystyna 358, 369
Michałowski Witold Stanisław 8
Michaux Aleksander 33
Mickiewicz Jadwiga 275
Mickiewicz Adam 29, 95, 275, 286, 289, 302, 312, 320
Miczurin Iwan 71
Mielczarek Tomasz 334
Miklaszewski Gwidon 235, 238
Mikołaj, św. 41, 42, 45, 46, 56
Mikucka Aniela 32, 174—176
Mikulski Kazimierz 291, 292
Mikulski Stanisław 380
Mikura Vera zob. Ferra-Mikura Vera
Mileska Maria Irena 270
Milewski Michał 42, 58
Miller Jan 360
Miller Renata 309
Milne Alan Alexander 154, 162, 173, 175, 185, 316, 363, 382
Milska Anna 196
Milton John 259
Miłkowski Tomasz 369, 378
Miłobędzka Krystyna 285, 294
Miłosz Czesław 10, 214
Minkowski Aleksander 108, 237, 314, 369
Minkowska Grażyna 242
Mioduszewski Stanisław 282
Mirandola Franciszek 304
Miszańska Jadwiga 164
Misztal Justyna zob. Szlachta-Misztal Justyna
Mitchell Margaret 320
Mlekicka Marianna 34

Młot Jerzy zob. Sikora Jerzy Tomasz
Moczurow Atanas 289
Mojżesz 68
Molenda Tadeusz 273
Molier 291
Molnár Ferenc 159, 363, 380
Mołotow Wiaczesław Michajłowicz 11
Momatiuk Czesław 244
Montgomery Lucy Maud 35, 149, 160, 162,
172, 286, 307, 363
Morawska Janina 279, 295
Morcinek Gustaw 74, 88, 91, 172, 185, 195,
198, 207, 236, 237, 279, 290, 291, 297,
361, 379, 381
Mormarewow, bracia zob. Jomtow Moric, Sto-
jczew Marko
Morstinowa Zofia zob. Starowieyska-Morsti-
nowa Zofia
Mortkowicz Jakub 33, 34, 36, 352
Mortkowicz-Olczakowa Hanna 99, 174, 182,
187, 199
Mortkowiczowa Janina 163, 176
Moszczyński Leon, pseud. Jan Ośnica 279, 290
Mowszowicz Jakub 275, 276
Możejko Edward 73
Mrozowicka Irena 41, 42, 47
Mrożek Sławomir 291
Mrówczyńska Bolesława 187
Mrzygłocka Elżbieta 369, 372, 375, 376, 380,
381
Murawska Elżbieta 365
Murawski Marian 365
Musierowicz Małgorzata 12, 108, 145, 243,
314, 319, 358, 361, 379
Mydelska-Kowal Jadwiga 287
Myszkowska Justyna 33

N

Nadolna Marta 5, 30, 81
Nagoda zob. Mrozowicka Irena
Nagy Katalin 159
Nagórska Danuta 225
Najwer Ewa 313
Nalepa W. Tymoteusz 37, 45
Nałęcz Daria 30
Natuniewicz Halina Maria 39
Nawrocka Zofia 279
Nawrocki Witold 33, 62
Nehrebecki Władysław 315

Nejman Marek 361
Nelli zob. Meo Antonietta
Nesbit Edith 154, 363
Neubert Felicja 362, 363, 367, 374
Newerly Igor 74, 84—88, 175, 180, 183, 198
Nicz Ludwika 226
Niebliński zob. Mrozowicka Irena
Niecikowki Zbigniew 295
Niemczykowa Aleksandra 343, 348
Niemen Czesław 292
Nienacki Zbigniew 134, 136, 141—143, 145,
147, 198, 243, 314, 379, 382
Niesiołowski Krzysztof 285, 295, 296
Niesporek-Szamburska Bernadeta 165, 219
Niewierowicz Tadeusz 361
Niklewicz Maria 381
Nikodem, faryzeusz 68
Niziurski Edmund 136, 142, 145—147, 187,
198, 242, 243, 247, 313—315, 358, 361,
364, 369, 373, 382
Noe 63, 156
Norton Mary 155, 363
Nosal Grażyna zob. Lewandowicz-Nosal
Grażyna
Nosow Nikołaj 153, 179
Notlinger Cristina 163
Nowacka Ewa 198, 314, 361, 362
Nowacka Wanda 41, 46
Nowak J. 179
Nowak Zdzisław 242, 243
Nowakowska Olga 364
Nowakowski Tadeusz 19
Nowakowski Zygmunt 19—21, 304
Nowosielski Teofil 316
Nowotko Marcelli 95
Nulla, s. zob. Westwalewiczówna Lucyna
Nunes Boyong 163

O

Obertyńska Beata 19, 39, 87
Obmiński Zygmunt 274
Obrazcow Siergiej 281, 290
Obremski Wojciech 237, 248, 251
Ochmański Stanisław 292
Ociepka Teofil 291
Odrowąż Jacek, św. 60
Ogarkowa Weronika zob. Tropaczyńska-Ogar-
kowa Weronika
Oklota Danuta 289

- Okoń Longin Jan 315, 379, 382
 Okopień Jan 374, 381
 Okopień-Sławińska Aleksandra 180
 Okrzeja Stefan 95
 Olbrychska Klementyna zob. Sołonowicz-
 -Olbrychska Klementyna
 Olbrychski Daniel 209
 Olczak-Ronikier Joanna 34, 99
 Olczakowa Hanna zob. Mortkowicz-Olcza-
 -kowa Hanna
 Oleša Jurij Karlovič 367
 Olszakowski Andrzej 282
 Olszewicz Bolesław 7
 Olszewska Bożena 97, 98, 103, 220
 Onichimowski Leon 279
 Oppman Artur 33, 34, 60, 316
 Orgelbrand Jan 246
 Orłóń Marian 379, 381
 Orłowska Wanda zob. Osuchowska-Orłowska
 Wanda
 Orłowski Bolesław 362
 Or-Ot zob. Oppman Artur
 Orzeszkowa Eliza 36, 303, 312
 Osiecka Agnieszka 314
 Osiejewa Walentina 153, 363, 367
 Ossendowski Ferdynand Antoni 8, 10, 32, 35
 Ostasz Maria 32, 37, 166
 Osterloff Barbara 287
 Osterloff Wiesław 170
 Ostromecki Bogdan 180, 189
 Ostrowska Bronisława 31, 39
 Ostrowska Władysława 91
 Ostrowski Nikolaј 154, 372
 Ostrowski Stanisław 272
 Ostrowski Zygmunt zob. Hofmokl-Ostrowski
 Zygmunt
 Osuchowska-Orłowska Wanda 242
 Ośnica Jan 285, 297
 Otwinowska Jadwiga 18, 19, 25
 Owl Grey 172
 Ozga Władysław 95
 Ozogowska Hanna 184, 187, 193, 197, 208,
 229, 231, 234, 236, 239, 241—243, 314,
 315, 358, 361, 362, 364, 369
 Ożóg-Winiarska Zofia 196
- P**
- Pabjan Benita zob. Sokołowska-Pabjan Benita
 Paczkowski Andrzej 72
 Paczoska Irena 21, 26
 Pagaczewski Janusz 268
 Pagaczewski Stanisław 315, 361, 379
 Pająkowa Krystyna 122
 Palamarczyk Marian 274
 Paliński Edward 346
 Panek E. 308
 Panczew Panczo 291
 Panné Jean-Louis 72
 Papée Stefan 172
 Papierska Wiesława 332
 Papuzińska Joanna zob. Papuzińska-Beksiako-
 -wa Joanna
 Papuzińska-Beksiakowa Joanna 38, 40, 111,
 165, 174, 220, 224, 226, 228, 234, 240,
 242, 247, 248, 252, 310, 317, 319, 358
 Parandowski Jan 172, 264, 357
 Parnowski Tadeusz 306, 309, 335, 362
 Paślawski Stanisław, ks. 171
 Pasternak Bogumił 287
 Pasterniak Wojciech 308
 Patchett Mary Elwyn 358
 Paterson Katherine 158
 Patrzalek Tadeusz 309, 310
 Pauksza Eugeniusz 196, 198, 199, 320, 381
 Paweł Szarlota 248
 Paweł, apostoł 54, 68
 Pawelczyńska Anna 311, 327
 Pawiński Adolf 33
 Pawlicki Aleksander 31
 Pawłowicz Bohdan 28
 Pehr Josef 288, 289
 Penderecki Krzysztof 290, 292, 294
 Perepeczko Andrzej 179
 Pergolesi Battist Giovanni 280
 Perrault Charles 11, 158, 316, 358
 Peterson Hans 382
 Petrykowski Tadeusz 296
 Pędziński Zbigniew 375
 Pękalski Józef 325
 Pęska Ludmiła 310
 Piaskowski Antoni 268
 Piątkowska Bożena zob. Studentkowska-
 -Piątkowska Bożena
 Piechowska Eliza 89
 Piechowski Janusz 289
 Piecka Teresa 289
 Pieczonka Marek 34
 Piekara Arkadiusz 361
 Piekarska Joanna 289, 295

- Piekarski Jerzy 273
Pielak Katarzyna 145
Pielasińska Wiesława 311
Pieniążek Kazimierz 228, 234, 242
Pieszczachowicz Jan 79
Pieter Józef 310
Pietrkiewicz Jerzy 20
Pigłowska Jadwiga 257
Pikiel-Samorewiczowa Irena 295
Piłat Poncjusz 65
Piłsudski Józef 10, 11, 31, 120
Piotr, apostoł 54, 65, 284
Piotrowska Ewa 296
Piotrowski Stefan 268
Piotrowski Mieczysław 231, 238
Pisarski Roman 236
Piskor Stanisław 378
Piskorski Czesław 361
Pius X, papież 59
Piwowska Anna 224, 249
Platówna Stanisława 136, 187, 188
Płazewski Ignacy 37, 362
Płazewski Jerzy 362
Podbielski Zdzisław 236, 244
Pokojski Romuald zob. Wicza-Pokojski Romuald
Pokorska Krystyna 364
Polak Edmund 282
Polakowski Jan 317
Poldek zob. Zechenter Witold
Polewka Jan 292
Polewoj Borys 152, 162, 179
Pollak Seweryn 92, 96, 97
Pollakowa Wanda zob. Grodzieńska Wanda
Pomirska Monika zob. Graban-Pomirska Monika
Popkowicz-Tajchert Renata 383
Popławska Janina 332
Popławski Feliks 334, 336
Poprawski Zbigniew 291
Porazińska Janina 33, 34, 39, 41, 54, 168, 169, 172, 174, 179, 183, 185, 186, 197, 199, 200, 208, 229, 230, 234, 236, 237, 293, 298, 304, 314—317, 359, 361, 364, 371
Poreyko Zofia 39
Posadzowa Stefania Marianna zob. Marciszewska-Posadzkowa Stefania Marianna
Poźniak Włodzimierz 292
Prażmowski Zbigniew 296
Pregerówna Janina 175
Preussler Otfried 156
Prętnicki Karol 151, 161—163
Prószyński Stanisław 270
Prus Bolesław 36, 96, 178, 210, 259, 302, 312, 313, 320, 321
Pruszyński Ksawery 21, 26
Prządka Ewa 357
Przeclawska Anna 109, 309, 313
Przemyska Anna 380
Przemyski Leon 187
Przeworski Jakub 36
Przyborowski Walery 33, 303, 376
Przyboś Julian 186
Przybylski Józef 356
Przybyszewska Helena 289
Przyłubski Feliks 371
Przymanowski Janusz 11, 187, 196—198, 314, 369, 382
Przymus Ryszard 231, 237, 242
Przyrowski Zbigniew 229, 231, 233, 236—238, 242, 255, 362
Pstrokońska Barbara 383
Pszczółowski Tadeusz 361
Puchalska Mirosława 106
Puchalski Juliusz 235
Puchalski Włodzimierz 187
Pułaski Kazimierz 95
Puszkina Aleksander 126, 153, 280, 282, 367
Putrament Jerzy 96
Puzdrowski Edmund 379
Pyle Howard 372
Pytlkowski Jerzy 188
Pytłos Barbara 5, 106
- ## R
- Rabska Zuzanna 174
Raczek Tomasz 383
Raczkiewicz Tadeusz 248
Radecki Konrad zob. Zechenter Witold
Radkowski Bohdan 287
Radlińska Ewa 346
Radlińska Helena 302
Radliński T. 37
Radomska Małgorzata 368
Radwan Stanisław 292
Radwanowa Helena 234
Radwan-Wińska Teresa 318
Rakowska Janina zob. Zechenter Witold

- Ramuz Ferdinand Charles 289
 Ransome Arthur 172
 Raszewska Magdalena 287
 Ratajczak Józef 285
 Ratajski Lech 270
 Ratyńska Hanna 226
 Rau Krzysztof 289
 Rawlings Marjorie 157
 Regina, św. 60
 Reich-Ranicki Marcel 354
 Reichardt Jasia 27
 Reid Thomas Mayne 147, 158, 185
 Rej Zdzisław 292
 Remarque Erich Maria 312
 Reychman Jan 361
 Reymont Władysław 33, 303
 Ribbentrop Joachim von 11
 Rigoulot Pierre 72
 Rodari Gianni 160, 163
 Rodrian Fred 156
 Rodziewicz Ewa 323
 Rodziewiczówna Maria 303, 312
 Rogalska Krystyna 348
 Rogoszówna Zofia 169, 172, 306, 316
 Rogoż Michał 219, 220, 222, 223, 225, 226, 228, 231, 234, 238, 241, 242, 244, 255, 256, 265, 266, 271, 314, 352—354, 356
 Rokossowski Konstanty 333
 Rolland Romain 312
 Romanowiczowa Zofia 19, 20
 Romanowska H. zob. Ożogowska Hanna
 Romeyko Wanda 56, 242
 Ronikier Joanna zob. Olczak-Ronikier Joanna
 Rosinkiewicz Kazimierz 376
 Rosińska Maria 229, 231
 Rostkowski Marek 61
 Rostworowski Stanisław Jan 316
 Roszkowski Wojciech 213, 236
 Rowicki Leszek 321
 Rowling Joanne K. 136
 Rozwadowski Stanisław 365
 Rożek Wita 336, 337
 Różańska Eugenia 231
 Różewicz Tadeusz 291, 314
 Różycki Marek 383
 Rubinowicz Elżbieta 360, 361
 Rubinowicz Ewa 244
 Rudawcowa Anna 60
 Rudawiec Wanda zob. Rudawcowa Anna
 Rudnicka Halina 12, 75, 89, 167, 170, 176, 180, 182, 186, 187, 189, 193, 197, 198, 209, 212, 314, 358
 Rudnicki Konrad 267, 268
 Rusinek Andrzej 249
 Rutkowska Maria 7
 Rychlicki Zbigniew 225—227, 235, 238, 240, 365, 380, 382
 Rychwicka Janina 290
 Rydel Lucjan 287, 293
 Ryl Henryk 283, 291, 292
 Ryl Maria 292
 Ryl-Krystianowski Alfred 287, 294
 Ryll Ludomira 74, 81, 84, 89, 90
 Rymkiewicz Aleksander 380, 381
 Rytson Patrycja 163
 Rzadkowolska Magdalena 31
 Rzadkowski Jan 259
 Rzeczkowska Maria 233
- ## S
- Sabat Stanisław 245
 Sabowski Władysław 357
 Sadkowski Waclaw 188
 Saffjan Zbigniew 193, 212
 Saint-Exupéry Antoine de 159
 Sajkiewicz Violetta 281—284
 Salaburska-Koraszevska Krystyna 110, 115—117
 Salezy Franciszek, św. 59
 Saloni Janina zob. Kulczycka-Saloni Janina
 Salten Felix 156
 Sam Jerzy zob. Sikora Jerzy Tomasz
 Samorewiczowa Irena zob. Pikiel-Samorewiczowa Irena
 Samotyhowa Nela 362
 Sanchez Jose Maria 163
 Santamaria Yves 72
 Sapa Janusz 238
 Sarnecka Kalina zob. Zarzycka-Sarnecka Kalina
 Sarzyński Piotr 148
 Sat-Okh, właśc. Supłatowicz Stanisław
 Saysse-Tobiczyk Kazimierz 72
 Schier Wiesław 262
 Scott Walter 134, 149, 173
 Seiden Othniel 37
 Semczuk Małgorzata 106
 Sempé Jean-Jacques 363

- Serafinowicz Leokadia 285, 294
Service Robert 70—72
Serwański Edward 7
SF zob. Frycie Stanisław
Shaw Irwin 320
Shore Marci 22, 70
Sidor Mateusz 324
Siedlecka Joanna 72, 79, 90, 93, 215
Siekierski Stanisław 321, 325, 327, 366, 370—
372, 374, 376, 377, 378, 383
Sielczak-Kubarowa Zofia 354
Sielicki Krzysztof 287
Siemaszko Olga 231, 232, 365
Siemaszko Zofia 52
Sienkiewicz Henryk 36, 96, 126, 133, 137, 172,
178, 199, 302, 307, 312—314, 320, 321
Sieroszewski Waclaw 162, 186, 380
Siesicka Krystyna 106, 108, 111, 130—132,
197, 209, 242, 313, 314, 320, 369, 373,
377
Sikirycki Igor 197, 199, 209, 379
Sikora Jerzy Tomasz 47
Sitarski Grzegorz 267
Skarga Barbara 72
Skarżyńska Ewa 231
Skarżyński Jerzy 292
Sklódowska Maria zob. Curie-Sklódowska
Maria
Skolmowski Roberto 297
Skotnicka Gertruda 116
Skowronkówna Irena zob. Słońska Irena
Skrobiszewska Halina 13, 106, 107, 110, 112,
115, 116, 120—122, 124, 128—130, 132,
151, 242
Skrzek Józef 291
Skrzeszewski Stanisław 95
Skrzypczak Andrzej 33
Skwirowska Stefania 324
Śladek Bronisław 270
Ślaciński Antoni 296
Śławińska Aleksandra zob. Okopień-Śławińska
Aleksandra
Śławińska Helena 270
Śławiński Janusz 135, 180
Śłodowy Adam 261
Ślowski Wojciech 329
Ślonimska Halina 282
Śłońska Irena 111—113, 167, 173, 176, 240,
353
Śłowacki Juliusz 303, 312
Śłowikowska Teresa 318
Ślucky Arnold 97
Smandzik Zygmunt 291, 294
Smith Elizabeth Thomasina 171
Smolarski Mieczysław 133
Smolis Stefan 261
Smolka Alojzy 293, 294, 298
Smyk Bolesław 273
Snopkiewicz Halina 124
Sobański Marian 244, 270
Sobecka Marta zob. Ziółkowska-Sobecka
Marta
Sobolewska Anna 106
Socha Irena 301
Socha Waclaw 313
Sochacki Tadeusz 244
Sokolski (Pański) Waclaw 28
Sokołowska Zofia 60
Sokołowska-Pabjan Benita 324
Sokołowski Jan 274, 362
Sokorski Włodzimierz 91
Sokół Zofia 220—223, 246, 248—251
Sołonowicz-Olbrychska Klementyna 197, 209
Sołżenicyn Aleksander 72
Sommerfelt Aimée 161
Sopoćko Konstancy Maria 375, 380
Sosień Bożydar 244
Sosiński Rajmund 257
Sotnik Jurij 153
Sowicki Tadeusz 282
Spyri Johanna 161
Srokowski Jerzy 365, 375, 380
Stachelska Irena 326
Staff Leopold 313
Stalin Józef 12, 72, 75, 79, 82, 89, 90, 93, 96,
98, 104, 182, 195, 201, 207, 212, 333,
377
Staniewski Piotr 382
Staniów Bogumiła 149
Stanny Janusz 357, 365, 368, 375, 380
Stanuch Stanisław 214
Stapf Stanisław 295, 297, 298
Staroński Rafał 267
Starowieyska-Morstinowa Zofia 172, 174, 175
Stefański Lech Emfazy 187
Steinhaus Hugo 361
Stempowski Jerzy 21
Stevenson Robert Louis 134, 149, 154, 173,
185, 305, 367, 372
Stępień Sławomir 324

- Stępniewska Katarzyna 368
 Stobiński Jerzy 360
 Stojczew Marko 160
 Stone Irwing 312
 Stopka Andrzej 292
 Štorch Eduard 380
 Stowe Harriet Elizabeth Beecher 149, 157
 Strojowski Franciszek 332
 Stromenger Zuzanna 275
 Strumiłło Andrzej 365
 Strumph-Wojtkiewicz Stanisław 362
 Strusiński Jerzy 231
 Strykowski Julian 70, 72
 Strzałkowski Adam 268
 Studentkowska-Piątkowska Bożena 136, 139
 Subotowicz Mieczysław 267
 Suchanecki Marian 151, 161—163
 Suchodolski Bogdan 219
 Sudaruszkin Wiktor 291
 Sue Eugeniusz 134
 Sujkowski Bogusław 187, 199
 Supłatowicz Stanisław 375
 Surma-Gawłowska Monika 164
 Sutiejew Władimir 153
 Swift Jonatan 134, 150, 154, 173, 363
 Swolkień Henryk 275
 Symonowicz Walentyna 232
 Szabó Magda 159
 Szafer Władysław 275
 Szafrąński Władysław 41, 58
 Szalay-Groele Waleria 376
 Szalagan Alicja 195, 200
 Szalek Zygmunt 371
 Szamburska Bernadeta zob. Niesporek-
 -Szamburska Bernadeta
 Szancer Jan Marcin 109, 230, 238, 365, 368,
 375, 382
 Szaniawski Jerzy 93
 Szapiro Hanna 224
 Szary-Matywiecka Ewa 106
 Szayerowa Halina 231
 Szczepanowski Stanisław, św. 54
 Szczepańska Nora 133, 197, 213
 Szczepańska-Gołąbek Iwona 315
 Szczepańska-Walles Irena 171
 Szczepański Jan Alfred 173
 Szczerbic Władysław 271
 Szczerkowska Hanna 70
 Szczubiałka Jadwiga zob. Kłysińska-Szczu-
 białka Jadwiga
 Szczucka Zofia zob. Kossak Zofia
 Szczygieł Jerzy 196, 361
 Szczyпка Józef 44, 68, 69
 Szelağa Jan 272
 Szelburg-Ostrowska Ewa zob. Szelburg-Za-
 rembina Ewa
 Szelburg-Zarembina Ewa 31, 33, 39, 42, 43, 48,
 55, 57, 59, 61, 66, 68, 169, 172, 174, 185,
 186, 193, 196, 197, 199, 200, 210, 229,
 230, 234, 236, 242, 280, 286, 298, 304,
 315, 316, 361, 364, 371, 376, 382
 Szewczyk Wilhelm 187, 211
 Szklarska Maria zob. Buszman-Szklarska
 Maria
 Szklarski Alfred 133, 135, 136—140, 142, 143,
 145, 147, 197, 199, 210, 314, 315, 379, 381
 Szlachta-Misztal Justyna 126
 Szmaglewska Seweryna 380
 Szmajś Zofia 378
 Szocki Józef 318, 322, 330, 343
 Szolginia Witold 242, 361
 Szołochow Michał 154
 Szpalski Karol 100
 Szpyra Jolanta 382
 Sztaudynger Jan 170, 292
 Sztencel Rafał 267
 Szubartowska Janina 275
 Szuchowa Stefania 32, 186, 197, 210, 231, 316
 Szuman Stefan 32, 167, 170, 176
 Szuster Marcin 22, 70
 Szwarz Eugeniusz 295
 Szymanowski Wacław 32
 Szymańska Maria zob. Kalota-Szymańska
 Maria
 Szymczak Jerzy 275
 Szymon Piotr zob. Piotr, apostoł
- Ś**
 Ścisłowski Włodzimierz 379
 Śledziwski J. 37
 Śliwiak Tadeusz 367, 379, 380
 Śliwińska Magdalena 231
 Śliwka-Szczerbic Władysław 272
 Ślusarska Bronisława 49
 Śmigielski Leszek 291, 296
 Śpiewak Helena 311, 318, 321
 Świda Irena 43, 51, 66, 67
 Świda-Ziemia Hanna 190, 194, 200, 213
 Świerczewski Karol 89, 93

Świeżawski Ludwik 43, 54, 239
Świeżawski-Paprzyca Ludwik zob. Świeżawski
Ludwik
Święcicki Marek 20
Świrko Stanisława 379
Świrszczyńska Anna 39, 197, 199, 229, 279,
286, 293, 295, 380—382
Świtalski Stefan 60

T

Tadeusiewicz Hanna 372
Tajc Jakow 153, 316
Tajchert Renata zob. Popkowicz-Tajchert
Renata
Tałuć Katarzyna 7, 30, 323—325
Tańska Klementyna zob. Hoffmanowa
Klementyna z Tańskich
Tarachowska Elżbieta 280, 282
Tarnowska Krystyna 163
Tarnowski Marcelli 155
Tekla, św. 56
Teodorczyk Mieczysław 261
Teofilakowa Jadwiga zob. Gromulska-Teofila-
kowa Jadwiga
Teresa z Lisieux, św. 43, 54
Terlecki Olgierd 188
Terlikowska Maria 187, 226, 231, 236, 358
Tessarowicz Iwona 383
Tetmajer Kazimierz Przerwa 283
Thackeray William Makepeace 173, 287
Themerson Stefan 8, 18, 21, 22, 26, 286
Tichoniuk Elżbieta zob. Tymoczko-Tichoniuk
Elżbieta
Tobiczyk Kazimierz zob. SAYSSE-Tobiczyk
Kazimierz
Tolstoj Lew 179, 312
Tomasik Wojciech 70, 71, 103, 180, 181, 279
Tomaszewska Marta 136, 237, 242, 247, 314,
381
Topelius Zachariasz 358
Topolewicz Lucjan 289
Torbus Wiesława 261
Totwen Ewa 280, 290
Totwen Irena 280, 290
Totwen Olga 290
Tratkiewicz Tomasz 267
Travers Pamela 154, 173, 363
Trease Robert 154
Trepka Andrzej 256

Trojanowska Anna 235
Trojepolski Gawriił 367
Tropaczyńska-Ogarkowa Weronika 112, 187,
236, 241, 242
Troszczyńska Ewa 359
Truchanowska Bożena 365
Tryzna Tomasz 124
Trzaska Władysław 33—36
Trzebiatowski Klemens 340
Trzcionka Józef 255
Trznadel Jacek 70
Trzynadłowski Jan 367
Tuszyński Jerzy 285
Tuwim Julian 169, 170, 312, 313, 316, 317,
361, 364, 381, 382
Twain Mark 157, 162, 173, 185, 305, 372
Twardowski Jan 44, 66, 208
Tworogowski Tadeusz 242, 244, 357, 359
Tybara K. 367
Tylicka Barbara 11, 17, 109, 114, 124, 134,
163, 169, 182, 200, 220, 356, 369
Tymoczko-Tichoniuk Elżbieta 317
Tymoteusz, ks. zob. Zawitkowski Józef
Tyrański Władysław 254, 255, 264
Tysler Grzegorz 295
Tyszką Agnieszka 310
Tyszką Hanna 258, 260
Tyszkowa Maria 310, 323
Tyszowiecki Jan Kanty 273

U

Ulman Anatol 349
Umińska Emilia 287
Umiński Władysław 172, 303
Uniechowski Antoni 365
Urbanowska Zofia 33, 316
Urbański Leon 357
Urszula, św. 60
Uryga Zbigniew 317

V

Verne Juliusz 134, 149, 155, 158, 162, 172,
173, 303, 305, 312, 313, 358, 363
Voellnagel Andrzej 257

W

Wachowiak Zofia 317
Wacławowicz Wanda 346

- Waglewska Barbara 260
Wagner Ryszard 26—28
Wajnert Włodzimierz 258, 260, 261
Wakar Krzysztof 72
Waksmund Ryszard 39, 135
Walaszek Jan 291
Walentyłowicz Maria 306, 308, 326
Walentyłowicz Marian 12, 306
Walles Irena zob. Szczepańska-Walles Irena
Wańkiewicz Melchior 10, 18
Waraks Franciszek 262
Warchoł Ryszard 316
Warneńska Monika 382
Wartak Zofia 290
Waryński Ludwik 95, 177, 198
Wasilenko Iwan 179, 363
Wasilewska Wanda 22, 175, 178, 234
Wasilewski Zygmunt 257
Wasylewski Stanisław 60
Waszkiel Marek 289
Wat Aleksander 70, 72
Wawilow Danuta 361
Wawrzyniec, św. 56
Wągrowski Konrad R. 247
Wdowiński Zdzisław 362
Weinfeld Stefan 242, 259, 359, 361
Weltschek Adolf 291
Wełcz Witold 379
Wernerowa Jadwiga 364
Wernerowa Maria 306
Wernic Wiesław 133
Werth Nicolas 72
Weryho Zofia 170
Wesołowska Maria 39
Wesołowski Jan 278, 296
Westwalewiczówna Lucyna 39
Węgrzyn Anna 375
Węgrzyn Maria 290
Wężyk Paula 60
Wężykówna Paula zob. Wężyk Paula
Wicza-Pokojski Romuald 290
Widera Aleksander 291
Wieczerska Janina 108
Wieczorek Paweł 12
Wieczorkiewicz Wojciech 285, 294
Wierzbicki Marek 324
Wierzejska Halina 41, 59
Wierzyński Kazimierz 20
Więckowski Stanisław 257
Wiktorowicz Dariusz 288
Wilak Władysław 36
Wilczek Jan 211, 240
Wilczek Lech 362
Wilde Oscar 288
Wilgat Janina 74, 81, 84, 89, 90
Wilhelmi Janusz 214
Wilkoń Józef 365, 368, 375, 380, 382
Wilkoń Teresa 96
Wilkoński Zbigniew 290
Wilkowski Jan 284, 286, 292, 295, 298
Wincenty à Paulo, św. 54
Winiarska Zofia zob. Ożóg-Winiarska Zofia
Wisłocka Michalina 320
Wiszniewski Ludwik 61, 229, 236, 239
Wiśniewska Jolanta Ewa 280—284
Wiśniewska Marzenna 296
Wiśniewski Czesław 355, 383
Wiśniowiecka Anna zob. Zawiszanka Zofia
Wit, św. 56
Witkiewicz Stanisław 36
Witurski Andrzej 285
Witwicki Zdzisław 365
Włodarczyk Paweł 261
Włodarski Maciej 167
Wodzicki Mieczysław 371
Wodziczko Adam 275
Wojciech, św. 41—44, 52, 54—56
Wojciechowski Zbigniew 288
Wojnarowski Edmund 291
Wojasz Irena 33
Wojtalik Regina 295
Wojtaszek Tadeusz 273
Wojtyła Karol 69
Wojtyszko Maciej 361, 369
Wolański Waldemar 292
Wolff August Robert 33, 35, 36, 42, 60, 352
Wolff Katarzyna 311, 312
Wolter 126
Woronkowa Lubow 367
Woroszyński Wiktor 362
Wortman Stefania 112, 171, 172, 174
Woszczyk Andrzej 267
Woykowska Julia 316
Woźniak Monika 164
Woźnicka Zofia 183
Wójcik Tomasz 200
Wójcik-Dudek Małgorzata 94, 111, 297
Wróbel Zbigniew 261
Wróbel Stanisław 273
Wróblewski Andrzej 268

Wuttkowa Barbara 302
Wyka Kazimierz 169, 173
Wysocki Michał 246
Wyspiański Stanisław 36, 294

Z

Zabierowski Stefan 281
Zaborowski Jerzy 279, 290, 295
Zagała Bolesław 231, 233, 239, 315
Zajdel Janusz Andrzej 242, 359
Zakrzewska Halina 231
Zakrzewska Helena 8, 31, 32, 35, 304
Zaleska Maria Julia 303, 307
Zaleska Wiktoria zob. Hessel-Zaleska Wiktoria
Zalewski Witold 240
Zapióra Tadeusz 35, 37, 43
Zapolska Gabriela 36
Zarembina Ewa zob. Szelburg-Zarembina Ewa
Zareba Anna 275
Zarebińska Maria 239
Zaruski Mariusz 8
Zarzecki Michał 284, 285, 290
Zarzycka Irena 303
Zarzycka-Sarnecka Kalina 242
Zatorski Zenon 261
Zawada Wiktor zob. Welcz Witold
Zawieracz Katarzyna 382
Zawieyski Jerzy 93
Zawiszanka Zofia 43, 54
Zawitkowski Józef 44, 65
Zawodniak Mariusz 73, 82
Zawodziński Karol Wiktor 174, 176
Zdzitowiecka Hanna 187, 226, 229—231, 233, 242, 316
Zechenter Witold 27, 42, 45, 50, 51
Zegadłowicz Emil 117
Zeidenberg Wiera zob. Krzemieniecka Lucyna
Zembala Stefania 111
Zgólkowa Halina 227
Zieleniec Bogdan 365
Zielicz Włodzimierz 267

Zielińska Elżbieta 364
Zielińska Hanna 231
Zielińska Maria zob. Danilewicz-Zielińska Maria
Ziemia Hanna zob. Świda-Ziemia Hanna
Ziemnicki Władysław zob. Zechenter Witold
Ziętek Alicja 308, 314
Zimiński Jerzy Maciej 246, 315
Zimniak Andrzej 359
Ziółkowska-Sobecka Marta 17
Zipes Jack 134
Zitzman Jerzy 289, 291
Zofia, św. 56
Zonn Włodzimierz 268, 362
Zwolski Zenobiusz 289

Ż

Żabiński Jan 197, 199, 211, 235, 272
Żak Lucjan 239
Żakowski Wojciech 267
Żeleński Tadeusz 70, 201, 286
Żeleznikow Władimir 153
Żeromski Stefan 34, 36, 96, 178, 303, 312, 320
Żmichowska Narcyza 316
Żmigrodzki Zbigniew 304
Żmuda Stefan 273
Żmynda Mikołaj 262
Żółkiewska Wanda 32, 174, 178, 186, 193, 197, 211
Żuchowski R. Henryk 294
Żuk Ewa 368
Żukrowski Wojciech 74, 76, 133, 169, 174, 175, 186, 196—199, 211, 215, 236, 291, 293, 315, 362, 364, 369
Żulińska Barbara 31, 32, 39, 42, 43, 49, 50, 52, 54, 57, 58, 304
Żurakowska Zofia 31, 32, 35, 113, 172, 304
Żurakowski Bogusław 319
Żurek Sławomir Jacek 220
Żwikiewicz Wiktor 359
Życki Leonard 242, 244

Opracowała *Katarzyna Taluć*

Redaktor: ALEKSANDRA GAŻDZICKA

Projekt okładki i stron działowych: AGNIESZKA SZYMALA

Wykonanie okładki: PAULINA DUBIEL

Redaktor techniczny: BARBARA ARENHÖVEL

Korektor: MIROSLAWA ŻŁOBIŃSKA

Łamanie: ALICJA ZAŁĘCKA

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 1644-0552
ISBN 978-83-226-2119-6

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 25,5. Ark. wyd. 34,0. Papier offset.
kl. III, 90 g Cena 56 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c., M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław